

OB ZAČETKU NOVE INVESTICIJE

Potrebe silijo k razvoju

Uspešno, pravočasno in optimalno izvajanje investicij, s katerimi organizacije združenega dela programirajo, planirajo in izvajajo svoj razvoj, je vsekakor merilo poslovne uspešnosti. Tudi s pomočjo investicij se realizirajo poslovni in drugi razvojni cilji, zato se mora upravljanje in vodenje investicij vključiti v celovito upravljanje in vodenje organizacij združenega dela.

Še posebno pozornost pa zahtevajo projekti, ki naj bi temeljito posegli na tuje trge. Nameravana investicija v razširitev proizvodnje energetske opreme bi Litostroju morala prinesiti boljši rezultat na tujih trgih.

Investicija je praviloma rezultat razvojne, analitske in planske ocene, ki v odvisnosti od finančnih in kadrovskih zmoglosti združenega dela skrbi za uresničitev dolgoročnih naložb. Proučiti pa je potrebno tudi tržišče in tržne potrebe, ki predstavljajo izhodiščno točko vseh poslovnih odločitev OZD. Področje investicij zajema zamenjavo, rekonstrukcijo, racionalizacijo in povečanje proizvodnih zmogljivosti. Zato je nujno, da je tudi razvojna politika, hkrati z investicijsko politiko združenega dela, dolgoročna. Prva naloga, ki jo je potrebno opraviti pred predvideno investicijo, je priprava investicijske dokumentacije, s katero dokazujemo potrebo po investiciji, glavno nalogo pa predstavlja skrb za pravilno in pravočasno izvedbo investicije. Zato mora dokumentacija nujno vsebovati vse potrebne tehnične, komercialne, ekonomske in druge podatke.

Potrebna je primerjava rezultatov proučevanja potreb na tržišču z razpoložljivimi tehničnimi in finančnimi sredstvi OZD ter kadrovskimi zmoglostmi. V začetni fazi investicije sodelujejo splošne družbenoekonomske, komercialne, tehnične, kadrovske, finančne, analitske, raziskovalno-razvojne, planske — skoraj vse poslovne funkcije OZD.

Ko strnemo ugotovitve o naših organizacijskih, tehničnih, kadrovskih in finančnih možnostih ter jih primerjamo z obstoječimi in predvidenimi potrebami po izdelkih ali storitvah, šele ugotovimo kaj lahko, kaj moramo, kaj smemo in česa ne smemo storiti v težnji za zadovoljitev tržnih potreb. Tehtanje teh možnosti nam mora dati jasn odgovor na vprašanje investirati ali ne investirati.

Cilj vsake investicije bi moral temeljiti na:

1. Minimumu porabljenih sredstev dela in rizika,
2. Optimalni proizvodnji, ekonomičnosti in likvidnosti,
3. Maksimalni rentabilnosti.

Ko razišljamo o investiranju, katerega cilj je povečana proizvodnja energetske opreme, ne bo odveč, če si osvežimo spomin z nekaterimi podatki.

Litostroj je bil že ob ustanovitvi usmerjen v proizvodnjo hidroenergetske opreme. Imel je nalogo, da se usposobi za razvoj in proizvodnjo vseh vrst turbin, regulacijskih naprav in ostale opreme za hidroelektrarne. Takratno opremo je Litostroj dobil neposredno iz reparacij in je v kasnejšem času nismo uspeli v celoti zamenjati s sodobnejšo.

Proizvodnja hidroenergetske opreme v Litostroju temelji v celoti na lastnem znanju. Večina manjših in srednjih hidroelektrarn v Jugoslaviji je litostrojskih, močan pa je tudi prodor na tuja tržišča, razen v državah SEV.

Proti koncu šestdesetih let se je s pojavom takrat cenejših energetskih virov zmanjšalo povpraševanje, oziroma gradnja hidroenergetskih objektov. S tem pa je začela zastajati proizvodnja in razvoj v Litostroju. Večji poudarek je bil dan ostalim proizvodnim usmeritvam, v katere smo tudi vlagali vsa razpoložljiva sredstva.

S pojavom energetske krize sredi sedemdesetih let, ki je izhajala predvsem iz skokovitega naraščanja cen nafte, se je svet pričel ponovno vračati na klasične vire. Znano je, da smo v Jugoslaviji dokaj pozno reagirali na novo situacijo ter še naprej brezskrbno trošili nafto za vedno nove pogone termoelektrarnskih objektov.

Povečanih možnosti prodaje Litostroj ni mogel izrabiti, predvsem zaradi izredno zastarele in izrabljene tehnološke opreme, dimenzijskih omejitev obstoječih obdelovalnih strojev in opreme in končno tudi zaradi občutnega padca razvojnih ambicij, ali vsaj ohranitve obstoječega nivoja znanja in kadrov na tem področju. Ker smo takrat investirali v ostale proizvodnje programe, se nismo uspeli hitro prilagoditi dani situaciji. S tem smo se seveda znašli v bolečem tehnološkem zaostanku, ki ga moramo v najkrajšem času nadoknaditi.

Na podlagi analiz ugotavljamo, da moramo, kljub zaostrenim pogojem investiranja, takoj začeti z investicijo za razširitev proizvodnje energetske opreme. Upošteva se zakonsko določilo, ki ureja naložbe v razširjeno reprodukcijo in sedanjo finančno situacijo, smo razdelili investicijo v dve fazi.

Prva faza zajema:

1. Nakup računalniške opreme za projektiranje in vodenje proizvodnje.
2. Nakup naprave in opremo za 16 mm in 35 mm mikrofيلم.
3. Nakup opreme za raziskave in razvoj.
4. Nakup laboratorijske opreme.
5. Nakup proizvodne opreme.

Celotna vrednost te opreme je 7.650.000 ameriških dolarjev, ki jo bomo pokrili s finančnim kreditom IFC (mednarodne finančne korporacije). Navedeno opremo bi (v odvisnosti od letošnjih rezultatov poslovanja) montirali:

- v primeru slabših rezultatov poslovanja v obstoječe objekte, s tem da bi jih s temeljito adaptacijo usposobili za povečano proizvodnjo,
- v primeru pričakovanih rezultatov in zadostnih dinarskih sredstev

(druga faza) v izgradnjo nove proizvodne hale, z vsemi potrebnimi komunalnimi in energetskimi prikjučki.

Kaj smo pravzaprav do danes naredili in dosegli?

Peto inačico investicijskega elaborata smo posredovali Jugobanki, Temeljni banki—Ljubljana in preko njih IFC. Temeljne banka nam je na osnovi tega izdelala sklep o prevzemu garancij za celotno vrednost tujega kredita.

Ob 25-letnici izhajanja je glasilo LITOSTROJ, koncem junija 1984, prejelo občinsko priznanje — bronasto plaketo — za dolgoletno in kvalitetno obveščanje.

Investicija je po svoji zasnovi izvozno usmerjena. Na njej temelji realizacija izvoznih obveznosti, predvidenih v naših planskih dokumentih o dolgoročnem razvoju.

Z izvedbo investicije bi popolnoma nadomestili uvoz tovrstne opreme v Jugoslaviji, vrednost izvoza pa bi preseгла 40 odstotkov skupnega prihodka.

Ker vemo kaj pomeni pomanjkanje deviz, slutimo, kaj pomeni biti brez dovolj dela, občutimo, kaj pomeni za nas električni tok (posebno, kadar ga ni), se to tiče nas vseh!

Zato investicija ni samo domena ozkega kroga delavcev, saj smo tako ali drugače vsi povezani z njo.

P. Kopitar

Obiskali smo Litostrojčane v Vrsarju — več berite na straneh 6 in 7

Nove naloge članov ZK

V Beogradu je bila 12. in 13. junija trinajsta seja CK ZKJ, za katero je bilo med delovnimi ljudmi veliko zanimanja. Rdeča nit se je bilo vprašanje, kako najti izhod iz sedanjih težav, kako uresničevati družbeno vlogo ZKJ in okrepiti njene idejne in akcijske sposobnosti.

Če hočemo izpeljati dolgoročni program gospodarske stabilizacije, je nujno, da se strnejo vrste v zvezi komunistov, še zlasti ker vemo, da zunanji sovražnik ne miruje. Na seji je bilo poudarjeno, da je bistvo v naši odločnosti bolj dosledno uresničevati postavljene naloge. Z dejanji moramo slediti Titovio revolucionarni poti in delavsko razredni usmeritvi.

Zveza komunistov je dolžna povrniti zaupanje delavskemu razredu, če hoče biti njegova avantgarda.

Člani CK ZKJ so bili na tej seji soglasni, da nam je v sedanjem trenutku najbolj potrebna enotnost v naših vrstah. Če hočemo ostati vodilna sila delavskega razreda, so nam za uresničevanje nalog nujno potrebni strokovno sposobni ljudje, ki so pripravljeni dati kar največ za uresničitev zastavljenih ciljev.

Vemo, da imamo dolgoročni program gospodarske stabilizacije, ki so ga dve leti pripravljali najposobnejši strokovnjaki z raznih področij, naloga nas vseh pa je, da ga dosledno uresničujemo. Poostri moramo skupinsko in posamezno odgovornost, presekati posamezne lokalne interese in zapiranje v ozke meje.

Delovni ljudje pričakujejo in zahtevajo od ZKJ, da bo ukrenila vse, da bo dosegla zastavljene cilje. Pri tem je enotnost v njenih vrstah najbolj potrebna.

V uvodnem govoru na 13. seji je bilo rečeno: »Naša sedanost in prihodnost je družba socialističnega samoupravljanja, v kateri so človek in

njegova sreča, zadovoljevanje njegovih ekonomskih in kulturnih potreb osnovni cilj in smisel revolucionarnega boja. V boju za te cilje se mora vsak od nas zavedati svoje vloge, obveznosti in odgovornosti, da se kot opredeljen bорец počuti, da je potreben tej deželi, svojemu narodu in delavskemu razredu, da je pripravljen dati vse za uresničitev idealov in ciljev revolucije.

Tisti, ki ne mislijo tako, nimajo mesta v ZK.

V naši revoluciji potrebujemo odločne, poštene, spodobne ljudi, ne pa omahljivce, za katere že vnaprej vemo, da ne bodo opravili zastavljenih nalog.

Zato ni najbolj pomembno, kako številčna je ZK, bolj moramo gledati na kvaliteto članstva.

Eden izmed pogojev za reševanje iz zapletenega položaja je pravilno vodena kadrovska politika. O tem je bilo veliko govora na 6. in 7. seji CK ZKJ.

V sedanjem času so nam potrebni na odgovornih mestih sposobni in odločni ljudje, priljubljeni v svojih

okoljih, pripravljeni za uresničevanje družbenopolitičnega in samoupravnega sistema žrtvovati svoje delo. To zahteva od nas naš delavski razred, ki želi, da čimprej prebrodimo sedanje težave, ki so deloma posledica zaostrenega gospodarskega položaja v svetu, deloma pa tudi posledica lastnih napak.

Delovni ljudje zahtevajo, da uresničujemo dogovorjena stališča, predvsem tista, ki se nanašajo na izvajanje programa gospodarske stabilizacije in nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja.

Potrebno je povedati, da so se tudi na sami 13. seji CK ZKJ pojavila različna mnenja o posameznih vprašanjih. To niti ni čudno. Tovariš Kraigher je bil mnenja, da je že med pripravo na sejo treba stvari razčistiti in jih uskladiti med republikami in pokrajinami, torej doseči enotno stališče, medtem ko je tovariš Kurteš menil, da enotnosti ni možno doseči z dogovarjanjem med republikami, temveč prepušča široko razpravo članstvu.

Moje mnenje je naslednje: Stvari naj bodo razčiščene na vrhu. Ta enotnost naj bi bila dosežena in izoblikovana na predhodnem dogovarjanju in usklajevanju v bazi in v širšem članstvu.

Na seji so govorili tudi o pomembnosti sredstev javnega obveščanja. Izoblikovani so bili določeni predlogi, kako bi izboljšali kakovost glasila Komunist, da bi bil zanimivejši, predvsem za najširši krog članstva ZK.

J. Klobučar

SMERNICE ZA PRIPRAVO SREDNJEROČNEGA DRUŽBENEGA PLANA ZA OBDOBJE 1986-1990

Dobro vodilo za napredek

V prostorih naše delavske restavracije so se 17. julija 1984 zjutraj zbrali na skupnem sestanku litostrojski delegati vseh štirih konferenc delegacij zbora združenega dela, direktorji nekaterih naših TOZD/DS, generalni direktor, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter predsednica in podpredsednik Skupščine občine Ljubljana-Šiška, Anka Tominšek in Boško Vugrinec.

Osrednja tema zaradi katere so se prisotni zbrali, je bila obravnava smernic za pripravo srednjeročnega družbenega plana občine Ljubljana-Šiška za obdobje 1986-1990. Predsednik temeljne delegacije zbora združenega dela pri DS SSP tovariš Henrik Bratkovič je podal kratko poročilo o obravnavanem dokumentu v katerem je prisotne delegate opozoril na najpomembnejše elemente plana. Opozoril je na predvidene povprečne stopnje rasti industrijske proizvodnje, zaposlovanja, produktivnosti dela, rasti izvoza in konvertibilnega izvoza. Primerjava stopenj rasti v Ljubljani in občini Šiška je pokazala, da je slednja v svojih predvidevanjih previdnejša in morda realnejša, saj v večini primerov predvideva manjše rasti kot mestni plan, ki je nekoliko bolj optimističen. Celoten plan je stabilizacijsko naravnan, spodbuja in prisiljuje k varčevanju in je strateško usmerjen v nadaljnji razvoj samoupravljanja ter delegatskega sistema,

v povečanje izvoza (predvsem na konvertibilno tržišče) ter ohranjanje življenjskega standarda. Eden najvažnejših elementov v novem srednjeročnem planu pa je tudi naslonitev na domače znanje in inovacije. V mestnem planu ima strojegradnja prednostno vlogo, zato je tudi naša delovna organizacija predvidena kot nosilka planiranja.

Litostroj se v posameznih elementih plana in po predvidenih stopnjah rasti vključuje v mestne in občinske smernice. V naših planih je poudarek in prednost v izvozu na konvertibilno področje ter preusmeritev iz klirinškega na konvertibilno tržišče. Izgradnja telovadnice pri Srednji šoli tehniških strok Litostroj, ki jo že predolgo časa prelagamo iz leta v leto, je tudi naša svoje mesto v planu občine Šiška. To daje novo upanje v bližnjo izgradnjo tega prepotrebne objekta. Nujno pa je, da se mestni in občinski plan za obdobje dopolni z našo novo investicijo »Proizvodnja energetske opreme« (t. i. težki pro-

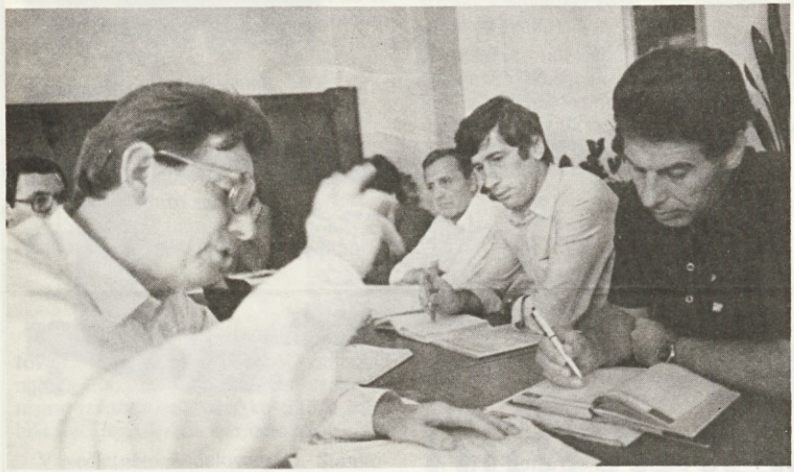
gram) s katero bomo pričeli v letošnjem letu. Mora pa biti zajeta tudi v obravnavanem planu za leto 1986-1990, saj bo predvidoma končana leta 1978. Izredne potrebe po vodni energiji in vedno večjih tovrstnih objektih zahtevajo takšno investicijo, ki bo omogočila nadaljnjo in dokončno obdelavo velikih ulitkov v naši delovni organizaciji. Tako bi prihranili veliko deviz, pa tudi razširili naš proizvodni program. Smernice razvoja mesta in občine Ljubljana-Šiška se v glavnem ujemajo z našimi planskimi predvidevanji in so dobro vodilo za napredek in razvoj mesta in občine.

Široka razprava v kateri so sodelovali predsednica občine, nekateri individualni poslovodni organi ter predstavniki konference delegacij za zbor združenega dela TOZD IRRP in TOZD SŠTS, je odprla nekatera nova vprašanja, oblikovale pa so se tudi pripombe, s katerimi bodo naši delegati sodelovali pri nadaljnjem obravnavanju plana razvoja za obdobje 1986-1990.

V nadaljevanju so bili navzoči delegati seznanjeni še s sanacijskimi procesi v občini Ljubljana-Šiška. V naši občini je v lanskem letu delalo z izgubo osem organizacij združenega dela. Največ izgub, ki so se v primerjavi z letom 1982 povečale za 52 odstotkov, pa je bilo na področju energije, gradbeništva in gostinstva.

Ob koncu seje je predsednica občinske skupščine spregovorila še nekaj besed o politično varnostnem položaju v naši občini in mestu. V Ljubljani je politični kriminal v upadanju. Žal pa so gospodarski prestopki in kriminal še precej pogosti. Opozorila je še na to, da družbeno premoženje ni ustrezno varovano ter da je že nastopil čas dopustov, ko je treba pozornost še povečati. Na splošno pa smo z oceno politično varnostnega položaja, ki so jo pripravile strokovne službe, lahko zadovoljni.

t. š.

Delegati med razpravo o smernicah za pripravo srednjeročnega družbenega plana (Foto: T. Š.)

Paberkovanje po zapisnikih

Zato, da bralcev ne bi obremenjevali in dolgočasili s prestarimi podatki o gospodarjenju naše delovne organizacije in njenih TOZD/DS, kot smo jih v prejšnji številki, smo se odločili, da v prihodnosti rezultatov gospodarjenja, s katerimi se delavci lahko pravočasno seznanijo ob zborih delavcev, pa tudi drugih podatkov, ki imajo smisel le, če so dovolj aktualni, ne bomo več objavljali med zanimivostmi iz zapisnikov.

Od zadnje številke Litostroja se je na moji mizi nabralo okoli trideset različnih zapisnikov. To so v glavnem zapisniki samoupravnih organov TOZD/DS — zapisniki delavskih svetov, komisij za delovna razmerja, dva ali trije zapisniki disciplinskih komisij, nekaj je tudi zapisnikov izvršnih odborov sindikata, pogrešil pa sem zapisnike še ostalih družbenopolitičnih organizacij, ki na svojih sejah in sestankih obravnavajo pomembna vprašanja in sprejemajo sklepe, ki so pomembni za sedanjost in prihodnost naše delovne organizacije.

»Pri izvozu naše proizvodnje bomo morali narediti precej več. Konkurenca v tujini je huda. Roki so kratki in to je lahko vzrok, da zdrsnemo s tržišča. Primer: za dobavo črpalk je rok od 8 do 12 mesecev, sedaj pa samo naš tozd porabi za ulitke 12 ali 14 mesecev. Zato bomo morali narediti prioriteta merila, da bomo roke čimbolj skrajšali. Pri nas bi moralo priti do izraza razvojno delo, ki bi pokazalo pot čim krajšemu proizvodnemu ciklusu.«

6. redna seja IO OOS TOZD PUM — 13. 6. 1984

»Od občinskega sveta ZS je prišel dopis, ki našo delovno organizacijo sprašuje za mnenje o organiziranju krajšega delovnega časa. Na vodstvu so se o tem že pogovarjali in so bili mnenja, da spremlja skrajšanje delovnega časa precej faktorjev, ki jih je treba temeljito proučiti in šele nato preiti k realizaciji.«

6. redna seja IO OOS TOZD PUM — 13. 6. 1984

Zelo obsežen, petnajst strani dolg zapisnik komisije za delovna razmerja

TOZD IRRP nas poleg ostalega (prijava za razpis prostih del in nalog, sklenitev delovnega razmerja, premestitve, prenehanje delovnega razmerja, izobraževanje, odsotnost z dela in štipendiranje) seznanja predvsem z napredovanji delavcev tozda IRRP. Na tej seji, ki je bila 15. in 16. junija je komisija obravnavala in sprejela sklep o napredovanju 92 od 298 zaposlenih delavcev tega tozda.

Delavski svet TOZD ZSE je na svoji 6. redni seji 15. junija obravnaval predlog povišanja prodajnih cen gostinskih storitev delavske restavracije ter predlog povečanja količine mesa, ki ga dobivamo v toplih obrokih. Vse cene uslug delavske restavracije so bile za letošnje leto oblikovane na osnovi veljavnosti cen pred 19. 12. 1983.

Bistveno povečanje cen nekaterih živilskih artiklov, energije in vode, do katerih je prišlo v vsakem času, ter predvideni novi val podražitev prisiljuje in utemeljuje zviševanje cen storitev uslug delavske restavracije.

TOZD ZSE, kot tudi delavska restavracija posluje vseskozi na meji rentabil-

nosti. Ne ustvarjajo akumulacije, saj se za vsa večja popravila in investicije združujejo sredstva na ravni delovne organizacije. Tudi ta dvig cen ne bo ustvaril večjega ostanka dohodka, temveč bo le pokrtil stroške poslovanja.

Delegati delavskega sveta so po obširni razpravi prejeli naslednje sklepe:

- zvišanje prodajnih cen pijači za 35 % na višino cen z dne 31. 12. 1983,
- zvišanje prodajnih cen jedem za 30 % na višino cen z dne 31. 12. 1983,
- zvišanje storitev v reprezentančnem salonu delavske restavracije za 40 % na višino cen z dne 31. 12. 1983,
- poveča se količina mesa v obrokih od dosedanjih 100 g bruto na 130 g in od dosedanjih 70 g neto na 100 g.

Potrdili pa so tudi predlog zvišanja prodajnih cen tovarniški malici, ki so pričele veljati 1. julija:

- topla malica 120 din
- hladna malica (povprečna) 90 din
- vrednost bona za zavitke (povprečna vrednost med toplo in hladno) 100 din

»Člani DS zahtevajo pojasnilo, kako je DS TOZD ZSE lahko sprejel sklep o podražitvi bonov za malico z 90 na 120 din, kljub temu, da predloga o podražitvi niso predhodno obravnavali ostali TOZD in DS.«

4. redna seja delavskega sveta TOZD TVN 26. 6. 1984

»Prisotne člane IO je zanimalo, kam gre denar od solidarnostne sobote. Kakor vemo, je ta sklad ukinjen in prosimo za informacijo.«

Osnutek panožnega sporazuma

Samoupravni sporazum dejavnosti kovinsko predelovalne in elektro industrije o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebni dohodek in skupno porabo ne predstavlja popolne novosti, saj ima panožno sporazumevanje že večletno preteklost. Obstoječi veljavni samoupravni sporazum kovinsko-predelovalne in elektroindustrije h kateremu je pristopila tudi naša DO, je že iz leta 1979. Vendar pa je imelo panožno sporazumevanje v različnih obdobjih različno veljavo. Prav v zadnjih letih, od leta 1980 dalje, je panožno sporazumevanje močno izgubilo na pomenu, kar je v prvi vrsti posledica uveljavljanja vsakoletnih dogovorov o razporejanju dohodka. Ti dogovori so kot izvedbeni akti letnih resolucij o družbenoekonomskem razvoju SRS s svojo funkcijo omejevanja izplačil za osebni dohodek in skupno porabo po metodi indeksiranja in z dokajšnjimi spremembami te politike v posameznih letih, doživeli s strani združenega dela v letu 1981, 1982 in 1983 močne kritike. Prav zaradi teh kritik je bilo sprejeto stališče, ki je zapisano tudi v resoluciji o razvoju SRS za leto 1984, da funkcijo usmerjanja razporejanja dohodka v naslednjem letu prevzamejo panožni sporazumi. Zato je bila sprožena akcija, da se v letošnjem letu izdelajo in sprejmejo samoupravni sporazumi vseh dejavnosti.

Ker je nosilec in usklajevalec panožnega sporazuma sindikat, je v decembru 1983 republiški svet Zveze sindikatov Slovenije izdal usmeritve za samoupravno sporazumevanje v dejavnosti.

Sam vsebinski okvir osnutka panožnega sporazuma pa izhaja iz družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki je bil sprejet leta 1981 in katerega podpisniki so republiški svet Zveze sindikatov, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SRS. Kot priloga tega družbenega dogovora so bile v naslednjih letih izdelane strokovne podlage, kjer so posamezna poglavja dogovora v obliki usmeritev še podrobneje obdelana.

Udeleženec samoupravnega sporazuma dejavnosti je TOZD. Že obstoječ samoupravni sporazum kovinsko predelovalne in elektro industrije združuje daleč največji krog udeležencev med vsemi panožnimi sporazumi, saj je udeleženih preko 400 OZD. Udeleženci obstoječega samoupravnega sporazuma so vsi naši TOZD/DS razen TOZD SŠTS zaradi svoje specifične dejavnosti.

Osnovni namen sporazumevanja v dejavnosti je predvsem v primerjanju in usmerjanju udeležencev. Zato vsebina osnutka sporazuma ne vsebuje konkretnih osnov in meril, katere bi lahko v OZD uporabili za delitev OD, pač pa le izhodišča za urejanje tega področja v OZD. Iz tega razloga je za sklenitev sporazuma dejavnosti predviden postopek sprejemanja na delavskih svetih po predhodni javni obravnavi.

O osnutku sporazuma dejavnosti poteka te dni javna obravnava tudi v naši DO. Sporazum bodo v fazi osnutka obravnavali izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata. Na konferenci sindikata, ki je posredovala osnutek v obravnavo sindikalnim organizacijam, so se že izoblikovale prve pripombe na osnutek sporazuma.

Na osnovi zbranih pripomb bo skupna komisija izdelala predlog sporazuma. Predvideno je, da bi bili sporazumi vseh dejavnosti sprejeti do konca letošnjega leta.

B. Zupančič

7. redna seja IO OOS TOZD OB 27. 6. 1984

»Predlaga se, naj regres dobijo vsi otroci do 19. leta starosti, če študirajo pa do 24. leta starosti.«

6. redna seja IO OOS TOZD PRO-DAJA 28. 6. 1984

»DS je obravnaval poročilo KSS za leto 1983. V razpravi je bila postavljena pripomba oziroma vprašanje, da iz poročila KSS za leto 1983 ni razvidno, kaj bo omenjena služba konkretno naredila, da se kadrovska struktura v Litostroju popravi. KSS v zadnjem obdobju ni odigrala svoje vloge pri iskanju novih kadrov, pač pa smo te zadeve reševali sami v tozdu. Pojavljajo pa se tudi primeri, da KSS ponudi kadre, ki so neustreznega profila. Težavam pri iskanju novih kadrov pa je gotovo vzrok nepravilen pravilnik o nagrajevanju, saj so razporeditveni razredi absolutno prenizki glede na zahtevano izobrazbo. V bodoče želimo, da gradivo za obravnavo (poročilo KSS) prejmemo kompletno in da zajame vsa področja. Prvenstvena naloga KSS je zagotovitev kadrov, ki so potrebni v DO in TOZD NABAVA, po potrebi tudi korekcija pravilnika nagrajevanja v DO oziroma tozdu.

5. redna seja DS TOZD NABAVA 29. 6. 1984

»Od individualnega poslovodnega organa se zahteva, da vsa gradiva namenjena za obravnavo na DS, posreduje takoj in jih ne zadržuje, ter da se seje, ki je sklica na njegovo željo (dan in ura) tudi udeleži.«

Na programsko-volilni seji Konferen- ce ZSM Titovi zavodi Litostroj, ki je bila 5. julija letos, so mladinci opozorili na to, da iz marsikatero OO ZSM pride dosti

pobud za akcije vendar pa ne dobijo dovolj podpore s strani družbenopolitičnih organizacij. Med OO ZSM in tozdi ni pravega sodelovanja. Zato so tudi postavili vprašanje kako naj se organizirajo in kaj naj storijo, da bi mladinska organizacija enakovredno delovala in sodelovala z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

»Tovariš Jančigaj je izredno prizadeven in z velikim optimizmom gleda na razne akcije in je tudi pobudnik akcije za gradnjo male hidrocentrale, saj s takim načinom mladinskega prostovoljnega dela ne bo opravljeno le dobro delo, ampak se bo pokazalo, da je mladina vključena v celoten potek dela naše delovne organizacije. To bi bil tudi dokaz, da se da drugače prostovoljno delati.«

Programsko-volilna seja Konferen- ce ZSM TZ Litostroj — 5. 7. 1984

»Člani IO še vedno zahtevajo, da se da možnost skupini delavcev, da preko sindikalne organizacije predlagajo napredovanja za posamezne delavce in uskladi predloge z delovodji.«

9. redna seja IO OOS TOZD TVN — 9. 7. 1984

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljki svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Marjana Džulinac, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolić, dipl. ing. Anton Bracar, Toni Kušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 556 021 (n. c.), interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72

S težkimi koraki na tuje trge

Pravočasna informacija je najboljša informacija, smo si mislili, ko smo pohiteli zbirati podatke o našem izvozu v prvem polletju letošnjega leta. Naš namen je bil tudi, da še pravočasno storimo vse potrebno in v drugem polletju nadoknadimo zaostanek in izpolnimo letni plan izvoza.

Te dni bomo dobili tudi ostale rezultate o našem polletnem poslovanju. Z gotovostjo lahko pričakujemo, da se bo marsikatera razprava zaustavila ravno pri »vedno« premajhnem konvertibilnem izvozu. In prav je tako! Obravnava polletnega poslovnega poročila je primeren trenutek, da iz širše problematike izluščimo tiste osrednje probleme, ki so prvi pogoj za naše zanesljivo poslovanje. **To pa konvertibilni izvoz prav gotovo je!**

Objavljena tabelarna pregleda o konvertibilnem in klirinškem izvozu nas dokaj prepričljivo informira, da doseženi rezultati niso zadovoljivi. Vsi so preveč oddaljeni od polletne kontrolne vrednosti — polovice letnega plana. Morda pa smo le preveč črnogledi?

Zato priporočamo, da med razpravo o polletnih poslovnih rezultatih dobimo odgovore na nekatera konkretna vprašanja v zvezi z izvozom:

- ali je plan konvertibilnega izvoza za leto 1985 pokrit z naročili,
- ali je dinamični plan proizvodnje konvertibilnih izvoznih naročil tak, da nam omogoča izpolnitev letnega plana konvertibilnega izvoza,
- ali vse proizvodne faze izvršujejo v redu in rokih svoje naloge,
- ali si vse blagovne skupine vsaj približno enako prizadevajo za povečanje konvertibilnega izvoza?

Vse razprave in iskanja rešitev morajo biti opravljene zaradi tega, ker toliko in takšnega denarja (konvertibilnih deviz) potrebujemo že sedaj, še bolj pa jih bomo v bližnji prihodnosti. To pa zato, če hočemo zanesljivo poslovati in uresničevati naše načrtovane cilje, ki niso sami sebi namen, temveč predstavljajo med drugim tudi nabavo sodobnejših strojev, boljše tehnološko usposobljenost, nemoten (potreben) uvoz reprodukcijskih materialov, komercialno usposobljenost na domačem in tujem trgu pri prodaji naših proizvodov, skratka, zaradi zanesljivejši in lepše prihodnosti naše delovne organizacije, kakor tudi naše širše družbe.

Ko je bila gornja globalna informacija o izvozu že izoblikovana, smo jo medtem vendarle uspeli dopolniti še z razčlenjenimi podatki po blagovnih skupinah. Ti podatki pa so tudi že delni odgovor na enega iz

med gornjih vprašanj. Razčlenili bomo le »Izvoz po ICD« to je po vrednostih, kot so navedene v izvoznih carinskih deklaracijah. Imenujemo ga tudi fizični izvoz.

Tabelarni pregled bi izgledal takole:

Izvoz (ICD)			
000 \$			
Trg	letni plan 1984	polletna realizacija	%
konvertibilni	22.395	2.774	12,3
klirinški	40.600	12.972	32,0
Skupno	62.995	15.746	25,0

Opomba: ICD = Izvozna carinska deklaracija

Prilivi od izvoza			
000 \$			
Trg	letni plan 1984	polletna realizacija	%
konvertibilni	19.315	3.545	18,3
klirinški	40.195	17.316	43,0
Skupno	59.510	20.861	35,0

Izvoz — ICD Konvertibilni izvoz					
000 \$					
Blagovna skupina	Letni plan 84	Strukt. %	Polletna realiz.	Strukt. %	Indeks
Turbine	10.256	46	961	35	9
TVN	4.687	21	1.118	40	24
Črpalke	2.639	12	562	20	21
Zun. montaža	1.741	7	—	—	—
PPO	1.577	7	109	4	7
Žerjavi	1.334	6	—	—	—
Cementarne	128	1	—	—	—
MHE	33	—	—	—	—
Ulitki-blag.	—	—	22	1	—
Disel mot.	—	—	2	—	—
Skupno	22.395	100	2.774	100	12

Izvoz — ICD Klirinški izvoz					
000 \$					
Blagovna skupina	Letni plan 84	Strukt. %	Polletna realiz.	Strukt. %	Indeks
PPO	15.537	38	5.766	45	37
Reduktorji	11.008	27	4.171	32	38
Žerjavi	8.915	22	1.823	14	20
TVN	2.903	7	119	1	4
Disel mot.	1.484	4	1.041	8	70
Ulitki-blag.	601	2	52	—	9
Zunanja mont.	126	—	—	—	—
MHE	26	—	—	—	—
Skupno	40.600	100	12.972	100	32

Enaka tabelarna pregleda bi lahko napravili tudi za prilive od izvoza, toda v bistvu bi bila informacija ista. Sicer pa je potrebno proizvode najprej izvoziti, izvozu pa potem sledijo denarni prilivi. Informacijo posredujemo v razpravo, ki naj nas spodbudi k boljšim rezultatom v drugem polletju in k uspešnejšemu zaključku poslovnega leta.

V. N.

ČESTITKA ČASOPISU

Iskreno in od srca vam čestitam ob petindvajsetletnici izhajanja časopisa, katerega redno prejemam. Čestitam sodelavcem, kot tudi uredniškemu odboru za ves trud pri pripravi časopisa, v katerem se odražajo napore za uresničevanje in izpolnjevanje planov te velike delovne organizacije, kateri sem tudi sama pripadala 25 let, vse do odhoda v pokoj.

Še enkrat želim vsem skupaj uspešno delo pri uresničevanju delovnih nalog v prihodnosti.

Leposava Živanović
bivša članica kolektiva
Predstavništva v Beogradu

Pogled nazaj v leto 1966

Kdor hoče razumeti sedanost in gledati v bodočnost, mora listati po preteklosti. Preteklost je vir, iz katerega se lahko veliko naučimo. 25. obletnica prve številke Litostroja je primeren trenutek, da se ozremo na preteklost, tokrat na leto 1966, ki je bilo zelo razgibano in pomembno za naš nadaljnji razvoj.

Reforma leta 1965 je razvejala svoje korenine v prihajajoča leta. Uvedli so jo, da bi pometla prah administrativne preteklosti in zvedrila gospodarsko ozračje. To je bil čas ostre burje v gospodarstvu in marsikoga je zeblo — v žep. Njen namen je bil, da bi prinesla boljši standard, za ceno bolj stisnjene pasu, odpuvedovanja in treznosti. Reforma ni bila le gospodarske narave, ampak je imela tudi družbene in politične posledice.

Iz Litostroja tega leta izvemo, da so se litostrojski komunisti aktivno vključili v dosledno izvajanje politike ZK, ki je bila sprejeta na 8. kongresu ZKJ. Svojo pozornost so usmerili predvsem v reševanje nepravilnih medsebojnih odnosov, nekontroliranosti birokratskih tokov in problematike nagrajevanja po delu, kar je bila prav takrat ena izmed najaktualnejših problematik, predvsem zaradi sprejemanja analitske ocene delovnih mest. Zvišanje standarda proizvajalcev je postala osnovna naloga delovanja komunistov v času izvajanja gospodarske reforme.

V letu 1966 se je poslabšala kadrovska struktura zaposlenih v našem delovnem kolektivu, ker so ga zapuščali predvsem kvalificirani in visokokvalificirani delavci z večletno delovno prakso in izkušnjami in sicer zaradi mnogo manjših osebnih dohodkov, kot so jih prejeli delavci v drugih podjetjih. Mnogi, ki so podjetje zapustili, so odšli na delo v tujino.

Stanovanjska enota Litostroj, ki je bila ustanovljena tega leta, je postala sestavni del podjetja. Stanovanjska stiska je kljub ustanovitvi te enote ostala še naprej pereča, čeprav je bilo do tega leta za Litostroja zgrajenih že blizu tisoč stanovanj.

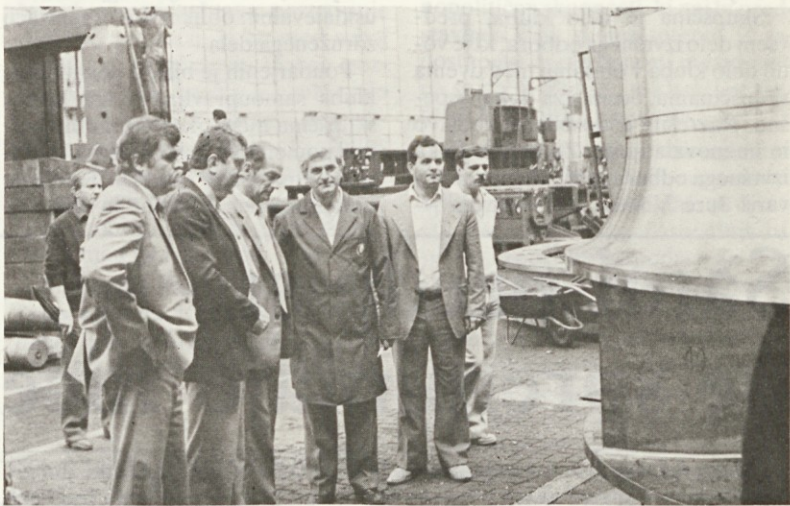
Tega leta je Litostroj pričel z izgradnjo velikega hidroenergetskega sistema na Donavi v Železnih vratih. V tujini pa so naši delavci pričeli montažna dela za cementarno Rabak v Sudanu. Cementarna Rabak je bila do takrat največja cementarna, ki so jo zgradila jugoslovanska podjetja za tujega investitorja.

Ob delavski restavraciji so odprli štiristezno balnišče. Novo litostrojsko balnišče je ustrezalo vsem predpisom prirejanja celo mednarodnih turnirjev v balinanju.

Kakor danes, je bila tudi v tistem času pereča problematika obveščanja samoupravljalcev in seznanjenosti z bistvenimi problemi v podjetju. Da bi rešili problem premajhne informiranosti, so ustanovili informativno službo, ki naj bi bila neposredno povezana z znanstvenoraziskovalnim delom.

Še nekaj statističnih podatkov. V Litostroju sta bila v prvi polovici leta 1966 zaposlena 3.402 delavca, od tega 2.907 moških in 495 žensk. Povprečna starost je bila 33 let. Za primerjavo naj navedem podatke, da je danes v delovni organizaciji zaposlenih 4250 delavcev, od tega 3497 moških in 753 žensk, povprečna starost pa je dve leti več kot leta 1966.

Brigita REMŠAK

OBISK IZ POLJSKE

Ob koncu junija je našo delovno organizacijo obiskala štiričlanska delegacija iz Mielca na Poljskem. Poljsko delegacijo, ki so jo sestavljali Kazimir Levicki, Henrik Kozi in Krowca Oroz je vodil Boleslav Biernacki.

Delegacijo iz te poljske tovarne, s katero smo na njihovo željo po štirih letih vzpostavili ponovne stike, so sprejeli predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov naše delovne organizacije ter pomočnik generalnega direktorja tovarniš Darinko Kolbl. Delegacija si je ogledala proizvodne obrate Litostroja in se pogovorila z našimi predstavniki.

Fadil Zec

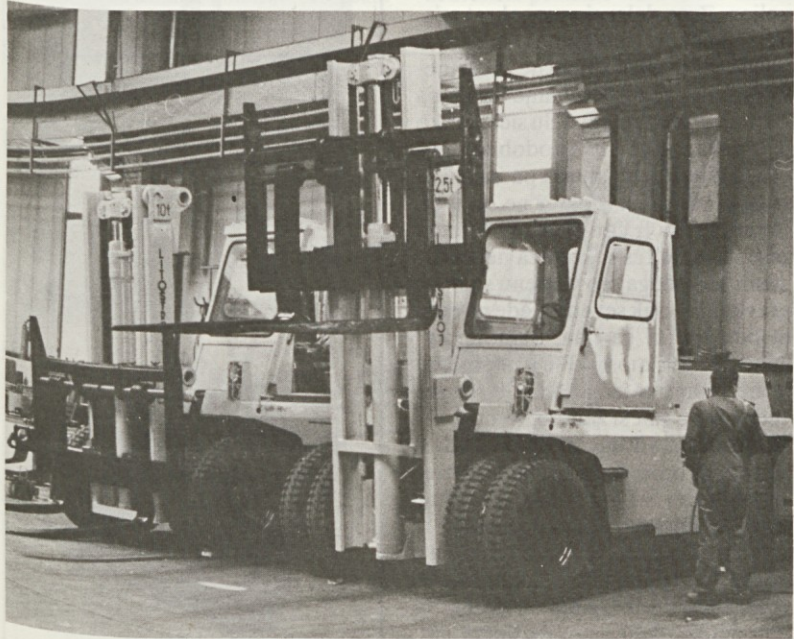
ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE, ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE, OBČINSKI SVET ZSS PIRAN IN ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ IZOLA

RAZPISUJEJO

VI. SREČANJE PESNIKOV IN PISATELJEV ZAČETNIKOV, DRUGIH NARODOV IN NARODNOSTI, KI STALNO ALI ZAČASNO BIVAJO V SR SLOVENIJI

Srečanje bo septembra v Piranu. Sodelujejo lahko avtorji, ki še niso izdali knjige razen v samozaložbi. Avtorji lahko pošljejo proza, pesniška in dramska dela. **Rok za prijavo je 20. avgust 1984.**

Vse informacije dobite na naslovu: Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Kidričeva 5, Ljubljana ali po telefonu (061) 211-828.

Pleskanje 12,5-tonskih viličarjev za iranskega kupca

SKUPŠČINA KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA
V LITOSTROJU

Iz prakse za prakso

V prostorih Titovih zavodov Litostroj so se 20. junija zbrali na letni skupščini delegati Kuba samoupravljalcev občine Ljubljana Šiška.

Klub je bil ustanovljen leta 1979 pri občinskem sindikalnem svetu z namenom, da organizira neposredno izmenjavo izkušenj iz samoupravljalke prakse. Tako je bila v preteklosti organizirana vrsta posvetov pod geslom »iz prakse za prakso«, na katerih so si predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov ter strokovnih delavcev različnih organizacij združenega dela izmenjavali izkušnje, stališča in pobude na najrazličnejših področjih skupnih interesov.

Na letni skupščini so bile v poročilu navedene aktivnosti Kluba v obdobju med dvema letnima skupščinama. Med drugim sta bila organizirana dva posveta o predlogu Zakona o zdravstvenem varstvu ter invalidsko pokojninskem zavarovanju in to v Donitu in Dekorativni. Posveti o inventivni dejavnosti so bili organizirani v Iskri, Donitu, Dekorativni ter z obrtniki v prostorih skupščine občine. Posveta o Družbenem dogovoru o beneficiranem delovnem stažu in težkih pogojih dela pa sta bila organizirana v Litostroju in Donitu. Navedena podjetja so bila le gostitelji posvetov na katerem so sodelovale tudi ostale organizacije združenega dela in krajevne skupnosti — članice Kluba. Poleg teh aktivnosti so člani izvršnega odbora kluba obiskali vrsto OZD, se s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter vodstveno strukturo povarjali o težavah, ki nastopajo pri uveljavljanju samoupravljanja v praksi, kakor tudi delovanju delegatskega sistema. Klub samoupravljalcev je nudil vso strokovno pomoč organizacijam združenega dela, ki so to želele, v obliki srečanj s strokovnjaki s posameznih področij.

Skupščina je delo kluba, predvsem delo izvršnega odbora, ki je vodil delo kluba v obdobju med dvema skupščinama, ocenila za dokaj uspešno. Razrešila je dosedanje vodstvo in imenovala novo. Za predsednika izvršnega odbora je bil imenovan tovariš Jure Vulkan iz Litostroja —

TOZD Obdelava, za predsednika skupščine pa tovariš Ivo Sabol iz krajevnih skupnosti Ljubo Šerčer.

V nadaljevanju skupščine so delegati sprejeli usmeritve in program delovanja Kluba samoupravljalcev občine Ljubljana Šiška za obdobje 1984-1985.

Dosedanje oblike in metode dela so se pokazale uspešne in bodo v glavnem ostale nespremenjene, s tem, da bodo še naprej organizirane razprave v organizacijah združenega dela po področjih, ki so se izkazale kot aktualne. To so:

- uveljavljanje samoupravnega odločanja delavcev,
- krepitev delegatskega sistema,
- dograjevanje družbenoekonomskih odnosov v združenem delu,
- medsebojna razmerja delavcev,
- uveljavljanje odborov samoupravne delavske kontrole,
- uveljavljanje varstva pri delu in

vseh drugih oblik povezovanja in uresničevanja interesov delavcev.

Na podlagi navedenih usmeritev je skupščina sprejela nekaj konkretnih nalog za katere meni, da so za obdobje, v katerem živimo, najbolj aktualne:

- organiziranje posvetov o samoupravnih aktih in družbenih dogovorih širšega družbenega pomena,
- organiziranje skupnih posvetovanj predstavnikov samoupravnih organov v OZD o delovanju samoupravnih organov v cilju čimvečjega prizadevanja za realizacijo politike ekonomske stabilizacije. Posvetovanja naj bi bila organizirana predvsem s predsedniki delavskih svetov in predsedniki odborov samoupravnih delavskih kontrol, za katere ugotavljamo, da nimajo organiziranih usklajevalnih oblik izven organizacij združenega dela.

Poudarjenih je bilo le nekaj nalog kluba samoupravljalcev, za katere skupščina meni, da so trenutno najbolj pomembne. Istočasno pa bo potrebno spremljati razvoj in delovanje samoupravnega sistema in se s svo-

jim delovanjem vključiti povsod tam, kjer bo to potrebno oz. če bodo delavci in občani to želeli ali zahtevali.

Ob zaključku skupščine sta predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Miro Podbevšek in dosednji predsednik skupščine kluba samoupravljalcev občine Ljubljana Šiška tov. Janko Tribušon podelila plakete in priznanja kluba samoupravljalcev za izjemne dosežke in uspešno delovanje na področju samoupravljanja. Plakete je prejelo deset dobitnikov, med njimi Henrik BRATKOVIČ, Janko KOPAČ, Mijo STANKO in Anton ZEVIK iz Litostroja. Pismo priznanje je prejelo štirinajst dobitnikov, med njimi Stanislav ARTAČ, Savo RAICEVIČ, Josip SOKAČ, Martina SRPČIČ ter Zvonko UNIJAT iz Litostroja.

Občinsko priznanje za zasluge pri razvijanju samoupravljanja je prejel tudi Tone Zevnik, ki je dolgoletni član naše delovne organizacije (Foto: F. Rozman)

Ob zaključku še prijetna ugotovitev. Do zadnjega seveda napolnjena jedilnica tozda TVN, v kateri je v popoldanskem času potekala skupščina kluba samoupravljalcev, dokazu-

je interes OZD in krajevnih skupnosti po tovrstnem delovanju, kar je vsekakor zelo spodbudno za nadaljnje delovanje kluba samoupravljalcev.

J. Vulkan

Zvezno priznanje

27. junija je bilo v Skopju dvodnevno srečanje samoupravljalcev Jugoslavije, na katerem so podelili tudi plakete samoupravljanja. Pet dobitnikov priznanja je bilo iz Slovenije, med njimi tudi naš sodelavec Jure Vulkan.

Tovariša Vulkana že vrsto let poznamo kot zavzetega družbenopolitičnega delavca. Njegova aktivnost je že zdavnaj presegla okvire delovne organizacije, zato ga lahko vse pogostejše srečujemo tudi na ostalih nivojih družbenopolitičnega dogajanja.

Leta 1973 je bil prvič izvoljen za predsednika DS tedanjega tozda FI in sodeloval pri reorganizaciji tega prevelikega tozda. Za tem je bil dve mandatni obdobji predsednik DS tozda OB. Funkcijo predsednika delavskega sveta je nadaljeval, ko je bil za dve mandatni obdobji izvoljen za predsednika DS delovne organizacije. To je bilo zelo pomembno obdobje za nadaljnji razvoj Litostroja, saj smo se ravno tedaj odločali za nove velike investicije, ki smo jih tudi uspešno izpeljali.

Ves čas se je tovariš Vulkan zavzemal za dobro obveščenost delavcev ter za njihov čim večji vpliv na odločanje. Svoja spoznanja in izkušnje je preko različnih koordinativnih teles posredoval ostalim

predsednikom DS v občini, saj je že prej aktivno sodeloval v IO Kluba samoupravljalcev občine Šiška.

Po izteku mandata predsednika DS pa je bil, glede na izkušnje, imenovan za predsednika komisije za spremljanje

uresničevanja Zakona o združenem delu in imenovan v svet za razvoj samoupravljanja pri občinskem sindikalnem svetu. Izvoljen je bil tudi za predsednika IO Kluba samoupravljalcev občine Ljubljana-Šiška.

Tovariš Vulkan je dobil zvezno priznanje za svoje angažirano delo v celotnem sistemu družbenopolitičnega delovanja. Še posebej pa je omenil, da se samoupravno delovanje, ki je v Litostroju zelo dobro razvito, čuti ne le v občini, temveč tudi v širšem republiškem in jugoslovanskem prostoru. K nam namreč prihajajo različne visoke republiške, državne in mednarodne delegacije, ki želijo izvedeti kako živi samoupravljanje v praksi. Mnenja je, da je zvezno priznanje, ki ga je dobil, tudi priznanje samoupravljanju v Litostroju, saj en sam človek v celotnem sistemu odnosov ne pomeni dosti. Litostroj je glede obveščanja, odločanja in organiziranja ter glede samega pristopa k delegatskemu samoupravnemu odločanju veliko pred ostalimi.

Seveda pa ob vsem tem opazamo še vrsto pomanjkljivosti, ki bi jih bilo treba odpraviti ali izboljšati, da bi bilo samoupravljanje takšno kot si ga želimo. Dobro je, da smo kritični, čeprav s tem ne smemo omalovaževati uspehov, ki pa se običajno bolj poudarjajo izven delovne organizacije.

Najodgovornejša funkcija, ki jo tovariš Vulkan trenutno opravlja, je funkcija predsednika IO Kluba samoupravljalcev občine Šiška, zato mu želimo, da bi jo opravljal čim uspešneje, iskreno pa mu tudi čestitamo ob visokem priznanju, ki ga je dobil za svoje dosedanje delo.

m. m.

Sami predpisi ne spreminjajo ničesar

Delavski svet delovne organizacije je ob začetku svoje mandatne dobe v mesecu marcu sprejel sklep o ustanovitvi komisije za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, imenoval njene člane in določil delovno področje komisije.

Utemeljitev za ustanovitev te komisije pri delavskem svetu smo našli v zakonu o združenem delu. Zakon je zadolžil skupščino SFRJ, da ustanovi komisijo za spremljanje izvajanja tega zakona. Komisija naj bi bila skupno telo vseh družbenopolitičnih in državnih institucij v federaciji, republiki in pokrajinah. Take komisije že delujejo tudi pri republiških in občinskih skupščinah in jih sestavljajo delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora ter delegati ZK, SZDL, Zveze sindikatov, Zveze borcev, ZSMS, izvršnega sveta in gospodarske zbornice.

Tudi naša komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, ki je sicer prej delovala pri konferenci osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije, je sestavljena iz predstavnikov sindikata, ZK, ZSMS, organov samoupravljanja in strokovnih delavcev. Njena naloga je predvsem posredovanje stališč in mnenj delavskemu svetu delovne organizacije o predlaganih samoupravnih splošnih aktih in posredovanje ocen o samoupravnih organizi-

ranosti in uresničevanju samoupravljanja delavcev v delovni organizaciji. To velja zlasti na področju neodtujljivih pravic delavcev, razvijanju in pospeševanju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, izboljšanju materialne osnove delovne organizacije ter pogojev za delo in pridobivanju ter delitvi dohodka.

Takratni predsenik skupščine SFRJ Kiro Gligorov je ob sprejetju zakona o združenem delu 25. 11. 1976 v zvezi z njegovim izvajanjem med drugim tudi dejal:

»Iluzorno bi bilo pričakovati, da bo zakon o združenem delu odgovoril na vsa vprašanja in vsako situacijo, za vsak konkreten primer v vsaki organizaciji združenega dela, ali da se bodo s samim obstojem zakona o združenem delu spontano ali samodejno spremenili odnosi v organizacijah združenega dela. Za uresničevanje takega zakona je nujna, ne rutinska, temveč globoko angažirana akcija velikanske samoupravne baze, vsega delegatskega sistema, ZK, SZDL, Zveze sindikatov, ter drugih organiziranih socialističnih sil, da bi konkretizirali načela in spremenili do-

sedanje prakso v skladu z dinamično družbeno resničnostjo.

Vsak delavec in vsaka temeljna organizacija sta odgovorna pred družbo tako za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov kot za družbeno upravičeno izkoriščanje družbenih sredstev, dohodka in akumulacije za — kakor pravi zakon — gospodarjenje z živim in minulim delom. V imenu samoupravljanja ni mogoče opravičevati niti izgub, niti neustreznih rezultatov dela.

V tej dejavnosti moramo z akcijo vse družbe razvijati kar največjo občutljivost glede spoštovanja neodtujljivih pravic delavcev pri razpolaganju z realiziranim dohodkom. Odpraviti moramo pojav, v katerem se načelno izrekamo za to temeljno načelo, potem pa v praksi v imenu tega ali onega cilja pozabljamo na to. Spoštovanje tega načela je treba zagotoviti s popolno zakonsko in sodno zaščito, povrh pa še poskrbeti, da bomo takšna ravnanja obsodili kot družbeno sramotna. Šele ko bodo delavci zares čutili, da je načelo neodtujljivosti dohodka trajno zagotovljeno, bodo dobili pravi smisel in zalet tudi združevanje dela in sredstev ter svobodne menjave dela, smotrno gospodarjenje s sredstvi in solidarnost.

Ob tem kratkem izvlečku iz razlage zakona lahko opazimo, da je predlagatelj že takrat predvideval težave, ki bodo nastale ob izvajanju

zakona o združenem delu v praksi in uveljavljanju samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela.

Majhen primer iz prakse to potrjuje. Ko sem vprašal svojega delegata, kdaj bo seja delavskega sveta in kakšen bo dnevni red, sem dobil odgovor, da »nič takega« ni na dnevnem redu, sicer pa ne more nič povedati, ker ni dobil gradiva. To je začetek kratkega stika med bazo, delavci, sindikalno ali samoupravno skupino, v imenu katere delegat odloča. Delegat v takem primeru težko trdi, da posreduje na delavskem svetu stališče sredine iz katere je bil izvoljen. Zato delavci mnogokrat mislijo in večkrat tudi ravnaajo tako, kakor da jih sprejeti sklepi ne zavezujejo. Komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu sicer lahko ugotavlja take in podobne pomanjkljivosti, ne more pa razvijati samoupravljanja, dokler ne bo vsak izmed nas bolj čutil, da res delamo zase, da smo res sokrivi za nepravilnosti, ki se dogajajo v imenu samoupravljanja, vsak seveda glede na delo in položaj, ki ga ima. Samoupravljanje je obveznost, ki se ji ne smemo in ne moremo izogibati. Če ne gre vedno tako kot si želimo, se ne smemo jeziti na »druge in one«. Tudi ti »drugi in oni« delajo z nami in med nami, torej so tudi naši. Povejmo jim, kaj mislimo, vendar pošteno in odkrito. To je del izvajanja zakona o združenem delu, ki pa ga komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu ne more opravljati.

V. Kreft

LITOSTROJČANA PREVZELA POMEMBNE ZADOLŽITVE V OBČINI LJUBLJANA-ŠIŠKA

Stanislav Bradeško • Boško Vugrinec

Naš dolgoletni sodelavec, zavzet družbenopolitični delavec, sedaj pomočnik individualnega poslovnega organa v tozdu PUM Livarne Stanislav Bradeško, je bil na prvi seji OK ZKS po letni programski seji izvoljen za predsednika OK ZKS Ljubljana-Šiška. Ugotavljamo, da med nami delujejo delavci, ki s svojim zglednim delom vzbujajo pozornost tudi zunaj delovne organizacije. To se odraža v zaupanju vse pomembnejših občinskih mestnih in republiških funkcij. Tako zaupanje je bilo izrečeno tudi tovarišu Bradešku, ki o tem misli takole:

Funkcija je bila doslej profesionalna, vendar to ni več. To pomeni, da moram opravljati funkcijo ob rednem delu, ki ga tudi ni malo. Če sem prej lahko rekel, da se mi je delovni dan končal približno ob štirih popoldne, se mi zdaj konča ob devetih zvečer. Vendar so to dejstva, ki sem jih sprejel že s tem, da sem sprejel funkcijo. Glede na naloge, ki sem jih prevzel, lahko rečem, da je delo

naporno, da terja veliko angažiranja, veliko sprotnega informiranja, pa tudi izobraževanja in usposabljanja. Prav dosedanje zahtevno družbeno delo v proizvodnji pa je ena temeljnih izkušenj, ki mi pri tej funkciji veliko pomagajo.

Kako ste zasnovali svoje delo in kje pričakujete največ težav?

Delo OK je načrtano z več dokumenti, ki so jih komunisti sprejeli na programsko-volilnih konferencah, na sejah CK ZKS in ZKJ in s programskimi usmeritvami kongresov komunistov Slovenije in Jugoslavije. Vsi pa seveda temeljijo na osnovnih usmeritvah, ki jih terja statut.

Mislim, da je osnovna naloga članov ZK oziroma organizacije, da se bo znala upreti vsem težavam, ob katere zadevamo. S tem mislim predvsem na uresničevanje gospodarske stabilizacije, vendar resnično take, kjer si bomo vsi prizadevali, da bi z boljšim delom izboljšali sedanje razmere.

Mislim, da igra tukaj zelo veliko vlogo zveza komunistov, seveda z usklajenim delovanjem ostalih družbenopolitičnih organizacij. Izrabljena fraza je da mora imeti ko-

munist moralnopolitične kvalitete. Zagovarjam namreč tezo, da moramo imeti pred očmi celoten lik komunista, ki naj bo tak, da bo s svojim obnašanjem in delom lahko za zgled ostalim in da mu bodo pripravljeni slediti. Le tako je zveza komunistov še vedno in bo tudi v bodoče avantgarda delavskega razreda, kar tudi mora biti.

Pogoj dobrega dela je kolektivno delo, enako pomembna pa je tudi dobra usposobljenost članstva. Tu mislim na idejnopolično usposobljenost in na stalno izobraževanje, ki daje članstvu podporo in vsebino pri delovanju. Člani zveze komunistov lahko namreč le oboroženi z znanjem suvereno nastopajo v vseh oblikah političnega delovanja — in to ne kot neka oblika oblasti ali celo prisile, temveč kot oblika demokratičnega delovanja znotraj nekega sistema. Najpomembnejše je, da se znotraj ZK obnašamo kot enotna sila.

Seveda nas čakajo pri delu tudi težave, saj jih je vse polno, tako v družbi kot v političnem delu. Vendar pa so jih člani ZK že nekdanji znali reševati in ne vidim razloga, da ne bi bilo tako tudi sedaj. Potrebneja bo le veliko več zavzetega dela in uspehi se bodo morali pokazati.

Tovarišu Bradešku ob izvolitvi iksreno čestitamo in mu želimo, da bi svojo funkcijo kar najuspešneje opravljal.

M. M.

14. julija letos je bil za podpredsednika Skupščine občine Ljubljana-Šiška izvoljen naš sodelavec Boško Vugrinec. Novi podpredsednik občine Šiška je v naši delovni organizaciji že šestnajsto leto, ves čas je zaposlen v tozdu PZO, kjer že nekaj časa opravlja delo vodje tehnološke službe. Aktivno družbenopolitično udejstvovanje, predvsem na delegatskem področju, ki ga je spoznal kot delegat združenega dela v republiški skupščini ter predsednik konference delegacij tozgov PUM in POZ, je bil eden najpomembnejših dejavnikov, ki so utemeljevali njegovo evidentiranje in tudi kasnejšo izvolitev za podpredsednika. Vse njegovo delegatsko delo je teklo v znamenju angažiranega prizadevanja za dejansko izvajanje delegatskega sistema in boljše kvaliteto delegatskega dela, ki le tako lahko dejansko zaživi in dobi tisto mesto, ki mu ga teorija in normativni akti namenjajo.

Po dobrem mesecu dni je bilo tovarišu Vugrincu še težko govoriti o svoji funkciji. Pravi, da je zaenkrat še tihi opazovalec, ki počasi in podrobno spoznava občino Ljubljana-Šiška in dogajanje v njej. Glede na to, da je šišenska občina med največjimi in v nekaterih ozirih tudi med najuspešnejšimi, je to povsem razumljivo ter za odgovorno in kvalitetno delo tudi potrebno. Strinjal sem se z njim, ko je dejal, da bi veliko več o svojem delu lahko povedal kasneje, po poteku mandata.

Predsednik in podpredsednik si navadno porazdelita področja dela. Za katero področje ste zadolženi?

S predsednico sva se dogovorila, da bo ona pokrivala področje delegatskih odnosov, jaz pa, ki sem iz združenega dela, sem zadolžen za gospodarstvo. Seveda delitev ni tako stroga, saj vodenje družbenopolitične skupnosti zahteva poznavanje različnih področij, ki so med seboj najtesneje prepletena. Dobro poznavanje gospodarstva bo zahtevalo tudi poznavanje delovanja delegatskega sistema in obratno. Ta delitev odgovornosti je bolj formalne narave, njen smisel pa je v tem, da se tekoči problemi enakomerno porazdelijo med dva človeka.

Podpredsedništvo je neprofesionalna funkcija. Kako boste uskladjili delo v delovni organizaciji in delo na občini, saj oboje zahteva celega človeka?

J. Šturm

Enourna malica v delavski restavraciji

V organizacijskem predpisu piše, da traja dopoldanska malica pol ure. Vendar tega ne moremo trditi za malico v delavski restavraciji. Vrata se odpro vsaj 10 minut prej, zaprejo pa najhitreje petnajst minut po izteku časa. Zakaj?

Kadar je na jedilniku kakšna priljubljena malica, kot je na primer pečenka ali pasulj, se namreč zgrne v restavracijo skoraj pol tovarne. Niti polna delovna vna osebja v restavraciji ne more biti kos tolikšnemu številu delavcev. Zato se tudi dogaja, da so vrste še tik pred koncem malice dolge skoraj do sredine avle, pa tudi sicer dosti daljše, kot bi bilo normalno. To pa seveda pomeni, da se malica ne bo mogla končati v nekem regularnem času.

Taka situacija nas nujno sili k reševanju. V prvi vrsti bi bilo treba spet začeti upoštevati barve bonov, ki smo se jih na začetku še kar držali in jedilnice po tovarni so bile enakomerno zasedene. V vodstvu tozda ZSE so nam dejali, da si kratko malo ne upajo reči, da v menzi za napačno barvo bona malice ne dajo, ker se bojijo reakcije delavcev, ki sem ne spadajo.

Ob tem pa je tudi zelo res, da je treba usposobiti in ustvariti kulturnejše pogoje tudi v jedilnici obdelovalnice, saj taka kot je, je nevzdržna. Sem delavcev, ki se hranijo v delavski restavraciji ne privleče niti pečenke niti pasulj.

Namen tega članka ni samo graja, temveč spodbuda za reševanje problema malice, saj je zaradi slabe organizacije enkrat daljša kot bi smela biti. Vzbuja pa tudi polno nezadovoljstva tistih, ki se zaradi predolgega čakanja raje odločijo za sendviče kot za toplo malico, ki bi jim bolj ugajala in jim končno v normalnih pogojih tudi pripada.

M. M.

Težko! Strokovno delo v delovni organizaciji poizkušam in ga bom poizkušal izvajati tako kot pred nastopom funkcije, čeprav sem bil že prisiljen nekatere zadolžitve preložiti na sodelavce. Najbolj bo prizadet moj prosti čas, ki ga bom moral skoraj v celoti posvetiti tej novi zadolžitvi. Že sedaj mi je jasno, da bo moj delovni dan trajal od šestih zjutraj do šestih zvečer.

Ste tudi predsednik konference delegacij številka 19. Ali vam ta zadolžitev predstavlja oviro ali pomoč pri opravljanju funkcije podpredsednika?

Obe zadolžitvi sta med seboj tesno povezani. Z delom predsednika konference delegacij ohranjam pristen stik z bazo, kot podpredsednik občine pa lahko njena stališča neposredno uveljavljam brez vmesnih filtrov in številnih posrednikov. Res pa je tudi, da lahko pride do težav in nasprotij pri sočasnem izvajanju obeh zadolžitev. Interesi in stališča baze v delovni organizaciji so lahko drugačni, ožji od interesov družbenopolitične skupnosti, ki naj bi predstavljala širši, skupni interes. Z zadostno mero razumnosti in strpnosti pa se da te interese uskladiti in razrešiti morebitna nasprotja.

Temeljne delegacije oziroma konference delegacij imajo neposreden vpliv na družbenopolitične skupnosti, kjer se odloča o materialnih osnovah in pogojih gospodarjenja ter o drugih vprašanjih, ki so življenjskega pomena za delovno organizacijo. Kljub temu pa se, žal, teh temeljnih delegacij še premalo poslužujemo. Temeljne delegacije dejansko še niso zaživele tako kot bi morale, pre-slabo so še uveljavljene ter premalo upoštevane v delovnih organizacijah. Navadno so le eden izmed načinov — in to slabo izkoriščenih, vpliva in odločanja. Ti različni načini delovanja, ko na primer na eni strani poslovodne strukture rešujejo probleme delovne organizacije preko različnih forumov, in na drugi strani temeljne delegacije, ki ne uspejo najti ustreznih poti za reševanje ter nasprotja, ki tako nastajajo med obema načinoma odločanja, so ena izmed velikih slabosti našega sistema.

Zavedati se moramo, da ima Litostroj v družbi velik ugled in pomen tako v tehološkem kot fizičnem smislu in da je družbi veliko do našega mnenja ter je pripravljena to mnenje tudi upoštevati. Zato je še večja škoda, če mnenje ni enotno ali sploh ne veš kakšno je.

Želim si in upam, da mi bodo vsi predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij ter vse poslovodne strukture pomagale, da spoznam interese in stališča naše delovne organizacije. S tem ne bo le olajšano delo meni, temveč mi bo dana tudi možnost, da dobro opravim svoje delo ter zastopam dejanske in enotne interese celotne delovne organizacije.

t. š.

Povečati sodelovanje

V času od 6. do 9. junija letos je bila na Bledu poslovna konferenca, ki so jo organizirali Center za proučevanje sodelovanja z deželami v razvoju iz Ljubljane in Generalna direkcija za zunanje odnose komisije EGS iz Bruslja, pokrovitelj konference pa je bila Gospodarska zbornica Jugoslavije.

Konferenca, na kateri je sodelovalo preko 30 eminentnih gospodarstvenikov in bančnikov iz dežel EGS in preko 50 gospodarstvenikov iz jugoslovanskih gospodarskih organizacij in bank, je imela namen, da skupno in v neposrednih medsebojnih stikih najde možnosti in način, kako intenzivirati in povečati medsebojno sodelovanje na področju dežel v razvoju.

Konferenca je delala v plenarnem sestavu in v delovnih skupinah. Na plenarnem sestanku so podali okvirni namen te konference v pozdravnih nagovorih: podpredsednik ISSRS dr. Frlec, član predsedstva Gospodarske zbornice tov. Stipanič — z jugoslovanske strani ter g. J. J. Schwed, vodja oddelka generalnega direktorata za mednarodno sodelovanje komisije EGS, ki je konferenci prenesel tudi sporočilo g. M. Wilhelm Haferkamp, podpredsednika komisije evropskih skupnosti.

Vsi ti nagovori na plenarnem zasedanju so jasno pokazali dobro voljo, napotila in priporočila svojim gospodarskim organizacijam tako od administracije komisije evropskih skupnosti, kakor tudi od jugoslovanskih državnih in gospodarskih institucij za tesnejše in intenzivnejše povezovanje za skupne nastope na tržiščih dežel v razvoju.

Konferenca je nato delala v delovnih grupah, ki so obravnavale skupno problematiko na področjih financiranja in zavarovanja, zavarovanja in pozavarovanja, problematike v pravnih in pogodbenih zadevah, trženja, projektne identifikacije in barter trgovine, energetike, transporta in komunikacij in poslovanja s poljedelskimi proizvodi.

Razprave v delovnih skupinah in tudi na zaključnem plenarnem sestanku so nedvomno pokazale staro znano načelo, da se tudi sodelovanje med različnimi go-

Ne bi rada špecala, ampak zadnjič je rekel: »Za tiste osle bomo pa že po dopustu naredili!«

REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA

Preko trupel do vode

POD MODRIMI PLATNENIMI STREHAMI

Tam nekje okrog kosila sva se pripeljala v kamp. Pri vratarju ob vhodu sva se pozanimala, kje je »litostrojsko naselje počitniških prikolic« in kmalu sva ga brez težav našla. To je zadnja vrsta prikolic levo od vhoda, ki ima dokaj ugodno lego, le malce daleč od morja. Že od daleč sva opazila vzorno postavljene prikolicke, enotno opremljene z novimi modrimi platnenimi strehami in z napisi Litostroj. Čeprav je bil prvi vtis ugoden, naju je zbudila prevelika stlačenost prikolic. Res je, da je bilo zelo podobno tudi drugod po kampu, kljub temu pa bi se dalo med prikolicami zasaditi vsaj kaj zelenja in urediti zelenice. Videz bi bil lepši, obenem pa bi imeli dopustniki tudi nekaj občutka zasebnosti.

Po prihodu sva se najprej malo razgledala po okolici in precej nižje proti morju odkrila tudi najbližje sanitarne prostore, potem pa sva se napotila k litostrojskim dopustnikom. Večina je bila »doma«, zavzeti pa so bili povečini s pripravo in kuhanjem kosila. Priznam, da sva imela kar malo slabo vest, ker jim še na dopustu ne dava miru, vendar pa so bili vsi izredno prijazni in gostoljubni.

okna. Stvar, ki pa me najbolj moti je ta, da je stranišče tako daleč. Pri nekaterih prikolicah sem opazil stranišče zraven, zato se mi zdi, da bi tudi Litostroj lahko organiziral gradnjo stranišč za naše prikolicke nekje bližje. Drugače pa mi je tak način letovanja zelo všeč, saj si cel dan brez obvez in v kopalkah. Hotelov ne maram, z majhnim otrokom pa bi bilo tam tudi dosti težje. Če bi se uredile še te manjše stvari, bi bilo še lepše. Ko smo pozneje razvijali temo okrog stranišč, smo ugotovili, da bi moral Litostroj posebej plačati čistilce, da bi čistili še naša stranišča, vsaka prikolica pa bi morala imeti tudi svoj ključ, da stranišč ne bi uporabljali tudi ostali prebivalci kampa.

Željkoova družina je bila letos v Funtani prvič. Dopust se jim je skoraj skazil, ker je tik pred odhodom še ne enoletna hčerka dobila norice, vendar pa se ji je na morju stanje zelo hitro izboljšalo. Željko se je najbolj jezil na uporabnike prikolic, saj nekateri čisto nič ne skrbijo zanje. Precej stvari pokradejo, še več pa uničijo ali polomijo. Predlagal je, da bi po vsaki izmeni nekdo kontroliral prikolicke, saj bi bila v končni fazi cenejša pot in dnevnicca pristojnega človeka iz Ljubljane do Vrsarja, kot pa

Proti soncu

No, pa je poletje končno tu, smo si rekli, ko je nekega dne živo srebro končno prilezlo malo čez 25° C. Bolj poletne sapice pa so zavele tudi na zadnji seji uredniškega odbora, ko smo ugotovili, da morata biti naslednji številki kljub stabilizaciji in nemogočim cenam, bolj počitniški in sproščeni. Pa sva se s Tonetom odpravila na morje v kamp Funtana zraven Vrsarja, kjer je 14 naših počitniških prikolic. Že pred dopusti se je namreč izkazala za pravilno ugotovitev, da bo letos zanimanje za tovrstno letovanje največje, saj je to lahko tudi najcenejši način letovanja.

Tako sva se zjutraj odpravila iz Ljubljane in moram reči, da naju vreme ni pustilo na cedilu. Kmalu je postalo pošteno vroče, skratka bil je pravi poletni dan.

Tudi bolan in v prikolicci se da preživet nekaj dni počitnic

dovodna pipa potisnjena zelo nizko v lijak. Pod njo si je težko že samo umiti roke, kaj šele pomiti kakšen večji lonec. Treba bi bilo izrezati odprtino v polici nad boilerjem in vse skupaj malo dvigniti, pa bi bila stvar rešena. Zelo jo je motilo tudi to, da so dobili precej umazano prikolicco in zanemarjeno posodo ter umazan hladilnik, pogrešala pa sta tudi več zasebnosti. S tem je mislila na urejene zelenice, zasajene z borovci in okrasnim grmovjem, kar bi dajalo tudi prijetnejši videz. Zato je tudi vsak dan zalivala tistega nekaj zelenja, ki pa si žal v nekaj dneh ne bo opomoglo.

Zakonca Kovačič sta imela precej smole že prvi dan, ko sta zelo dolgo iskala litostrojske prikolicke. Na recepciji so ju poslali v zaliv — v čisto nasprotno smer.

Res je, da pri nas v oddelku za počitniške domove vsakemu povedo kam se mora v kampu obrniti, če pa že pozabijo, morajo to prijavljenci sami vprašati.

Kljub vsem tem pripombam pa sta zagotovila, da se imata lepo in da jima ni žal, da sta prišla. Tako kot vsi ostali, se namreč tudi onadva zave data, da je denarja v tovarni za večje udobje vse manj, zato pa je toliko več odvisno od nas, kako čuvamo in skrbimo za naše skupno imetje.

TRAVNIK PRED HIŠO

Naslednje prikolicke proti katerim sva se odpravila, imajo dve pomembni prednosti pred temi, kjer sva se zadrževala do sedaj. Nekoliko večje so in zato tudi prostornejše ter udobnejše, poleg tega pa stojijo na robu kampa, tako imajo dopustniki možnost spočiti svoj pogled na travniku in obmorski pokrajini. Njihov horizont ni zožen na košček neba med platnenimi strehami in na nekaj metrov oddaljena omizja nasproti stoječih prikolic.

Pred eno izmed prikolic sva že od daleč zagledala dim, ki se je dvigal iz ognjišča pod žarom. Po tem sva dokaj zanesljivo sklepala, da je nekdo v bližini in da ravnokar pripravlja kosilo. Ko sva se bolj približala, sva ugotovila, da je bila najina domneva utemeljena. Pred prikolicco so bili

zbrani Branko Radanović ter Milan Modrinič z ženama. Dvoipolletna hčerka Radovičevih pa je spala v prikolicci. Oba, Milan in Branko delata v tozdu Montaža, pa tudi sicer so prijatelji. Drug drugemu so bili tudi priče pri poroki, zato ni čudno, da so se odločili za skupne počitnice ter za bivanje v isti prikolicci. Letos prvič preživljajo poletne počitnice v Funtani in so zaenkrat, po dveh dneh kolikor so tukaj, kar zadovoljni. Lepo, sončno vreme in prijetna družba veliko pripomoreta k dobremu počutju. Lep razgled na travnik je tudi njim zelo pogodu, saj jim omogoča nekoliko več zasebnosti. Branko Radanović se nama je potožil zaradi trgovine, saj ni najbolje založena, poleg tega pa so pogosto dolge vrste. Mogoče bi bile v tako velikem in znanem kampu kot je Funtana smiselni dve trgovini. To tegobo bi lahko tudi delno odpravili ter hkrati izboljšali ponudbo s prodajo sadja na stojnicah. Menda so se nekateri zasebniki zanimali za takšno prodajo, vendar jih je 5000 dinarjev, kolikor bi morali vsak dan plačati za postavitev stojnice odvrnila od teh namer. Milan Modrinič se je strinjal s svojim prijateljem. V glavnem je prikima-

val, v pogovor pa bistveno ni posegel, saj je imel veliko opraviti s pripravo žara. Drezal je v ogenj in ko je presodil, da je žerjavice že dovolj, je stopil do mize, vzel z nje krožnik mesa, na kateri so bili po moji laični presoji deli perutnine in jih stresel na razgreto ploščo.

Ker so se najini prejšnji sogovorniki pritoževali nad čistočo prikolic, pa tudi nad pomanjkanjem posode in pribora, sva še njih vprašala za mnenje o tem. Nobenih pripomb niso imeli glede tega. S tem pa se je naš pogovor končal in z Marjano sva že odhitela naprej.

Mustafa Rekiča z ženo ter enoletnim in šestletnim sinom smo prestregli v trenutku, ko so se ravnokar odpravljali na plažo. Mustafa, ki je zaposlen v tozdu PUM, je bil letos že tretjič v tem kampu. Povedal nam je, da je opazna razlika med prikolicami letos in med tem, kakšne so bile pred leti, ko so bile še nove. Res je, da čas zaznamuje tudi počitniško prikolicco, vendar je očitno tudi to, da vsi delavci, ki so v tem času letovali v prikolicah, niso pazili nanje kot bi bilo potrebno. Uničena in polomljena okna, katera so omenjali skoraj vsi

Najprej sva obiskala družini Damjanovič in Novosel

Kar na slepo sva se ustavila pri neki prikolicci in se zapletla v pogovor s Simonom Damjanovičem, ki si je ravno zadal nalogo, da bo nahrnil svojega dveletnega sina. Zraven je bila tudi žena Željka Novosela, ki je pripravljala kosilo in prala drobne otroške stvari. Družini sta preživljali večino časa skupaj, saj sta tudi sicer Simo in Željko prijatelja in sodelavca v tozdu TVN.

Damjanovičevi so letovali letos v Funtani že drugič. Ugotovili pa so, čeprav jim je ta način letovanja zelo všeč, da morajo imeti s seboj tudi družbo, zato so se dogovorili z Novoselovimi. Obe družini imata tudi majhne otroke, zato se jim zdi letovanje v prikolicah najprimernejše.

Kljub splošnemu zadovoljstvu pa je Simo imel tudi nekaj pripomb: »Trgovina je dokaj daleč, v primerjavi z lani pa je tudi precej slabše založena — predsvem manjka sadja. Tudi prikolicke so zelo »zdelane«. Veliko jedilnega pribora manjka, potrgane so zavese in polomljena

nabava in popravilo uničenih stvari konec vsake sezone. Vsako škodo pa bi seveda zaračunali uporabniku, ki bi ga tudi bilo lahko »izsledili«. Tudi Željko se je malo pritožil nad trgovino in je predlagal, da bi bili kar dve — ena za osnovna živila, ena pa za ostalo.

Ves čas pogovora smo si hladili žejo z mrzlim pivom, saj je bil dan vse bolj vroč. Zapustila sva prijetne sogovornike in se kmalu zatem ustavila pri naslednji prikolicci, kjer sta letovala Franc Kovačič iz modelne mizarne in njegova žena. Ob začetku pogovora je simpatična gostiteljica, ki je sicer varuhinja v litostrojskem vrtcu, pripravila kavo in pogovor je kmalu sproščeno stekel. V glavnem sta bila z letovanjem v Funtani zadovoljna, mnenja pa sta bila, da so te prikolicke za 4 osebe le premajhne. Kot gospodinja pa je imela naša sogovornica še manjše pripombe na notranjost prikolicke. To, da so okna povsod polomljena smo že omenili, njo pa je še posebej motilo, da je vo-

Saj sta bila kar zadovoljna, samo okolica prikolic je tako gola in pusta

Rekičev najmlajši se je kmalu razhudil nad vsiljivci

REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA • REPORTAŽA

in morju

V zalivu je bila gneča najhujša

najini sogovorniki, niso žalostna posledica zoba časa, temveč človekove uporabe grobe sile. Polomljena okna pa niso edina stvar nad katero se je potožil Mustafa, tudi korito je puščalo, pribora in posode ni bilo toliko kot je bilo zapisano na seznamu, pogrešal pa je tudi gumijasto cev, ki je bila na razpolago pred leti in s katero bi lahko poškrbilo in očistil prikolico ter prostor pred njo.

Drugače pa so bili Rekičevi zadovoljni. Prikolica je bila ob prihodu očiščena, dovolj prostorna je za štiričlansko družino, nasploh pa se jim zdi, dokler so otroci še majhni, takšen način letovanja najprimernejši.

Človek nima nikakršnih obveznosti in ni vezan na urnik obedov, kot je to v hotelih in počitniških domovih.

Dneve preživljajo na plaži, previdno se nastavljajo soncu, da jih ne bi že prve dni preveč ožgalo, pa tudi zaradi mlajšega sina morajo imeti senco vedno v bližini. Večeri pa minevajo ob družabnih igrah — domini ali kartah pred njihovim dopustniškim bivališčem.

Med našim razgovorom je mlajši sinko postajal vse nemirnejši, kar se je končalo z ihtenjem in jokom. Zateval je svoje popoldansko spanje, naju z Marjano pa je s tem opozoril, da je že čas, da jim zaželiva lepo vreme, prijetne počitnice in odideva.

Kljub nekaterim pripombam in pomanjkljivostim, ki so jih omenjali najini sogovorniki, so bili vsi dobro razpoloženi in zadovoljni z dopustom, ki ga preživljajo v kampu Funtana. Poletna vročina in sonce, ki smo ga letos težko pričakovali se je sredi julija končno le pokazalo. Že to, bližina morja, drugačen počitniški življenjski ritem ter dopustniško razpoloženje zadostujejo za prijetno počutje ter zadovoljstvo, in potiskajo ob stran vsakodnevne probleme in pomanjkljivosti. O teh so Litostrojčani, s katerimi smo se pogovar-

jali, spregovorili predvsem zato, da bi jih v naslednjem letu ali pa še prej, odpravili. Tako bi bili dopusti naših delavcev še brezskrbnejši in še bolj dopustniški.

STOPINJE V NEZNANO

Želja po osvežitvi, rahla utrujenost, sonce, ki je v višku svoje delovne moči pripekalo od zgoraj in uprto na asfaltno pot grelo od spodaj, naju je usmerilo proti morju, katerega sva si do sedaj le od daleč, s ceste ogledovala. Po nekaj sto metrih, ki se nama je v vročini zdela precej daljša, sva prispela do zaliva, ki ga v obliki podkve z odlomljenim krakom obdaja betonska plošča. To je bila plaža ob zalivu. V zalivu so mrgolele glave številnih plavalcev, med njimi pa so preizkušali svojo srečo, znanje in veter »surfači«. Pogled na plažo je še dodatno prepričal, da v kampu Funtana ne primanjkuje obiskovalcev. Ležeča, sedeča telesa med katerimi so stopali tisti, ki so prihajali ali pa ravno odhajali v vodo, so oddaljenemu opazovalcu dajala vtis, da zanj tu ne bo več prostora. Da je bil strah odveč, sva se prepričala, ko sva se znašla sredi ploščadi. Razgledal sem se naokoli in v prvem trenutku široko razprl oči in noge so mi zadrhtele, ko sem ugledal nemalo kopalk vseh starosti, ki so se brez gornjega dela kopalk, skratka zgoraj povsem brez, ravnodušno in brezskrbno nastavlja le soncu. Razburljivemu prizoru navkljub sem se na hitro zbral in se z znano hladnokrvnostjo odpravil proti morju. Spustil sem se v vodo, ki mi je v trenutku segla do gležnjev in pričel gaziti. S podplati sem začutil, da stopam po mivki in ostrih kamenčkih. Voda je izgledala zaradi mivke blatna in povsem neprozorna. To, da ne vidiš dna, ko vstopaš v vodo, ima nedvomno svoje dobre lastnosti. Ni te strah, ker ne vidiš v kakšno nevarnost se podajaš. Žal pa te ostrska, ki te zbode v nogo tako boleče, da klecneš, opozori na številne

nevarnosti, ki prežijo na nič hudega slutečega kopalca z nevidnega morsklega dna. Po kakšnih dvajsetih metrih naporne in previdne hoje, ko mi je voda segala že skoraj do sredine stegen, sem le zaplaval. Malo sem počofotal po vodi in pogumno zaplaval nazaj proti obali. Ker sem preslabo ocenil globino vode, sem še prav pošteno brcnil v skrito skalo in se skobacal na kopno.

Marjana ki ji je takšna rekreacija bolj pri srcu, je čofotala po vodi malo dlje. Nisva se niti osušila, saj naju je pogled na uro opozoril, da je do Fiese, kjer sva se tudi nameravala ustaviti, še daleč, do Ljubljane pa sploh. Hitro sva stopila do razgretega avta in se napotila naprej oziroma nazaj proti Ljubljani.

LAGODNOST IN NEINFORMIRANOST

Kakšne neprijetnosti se lahko pripetijo človeku, ki je preveč len ter hkrati še slabo informiran, sva z Marjano spoznala šele kakšen teden

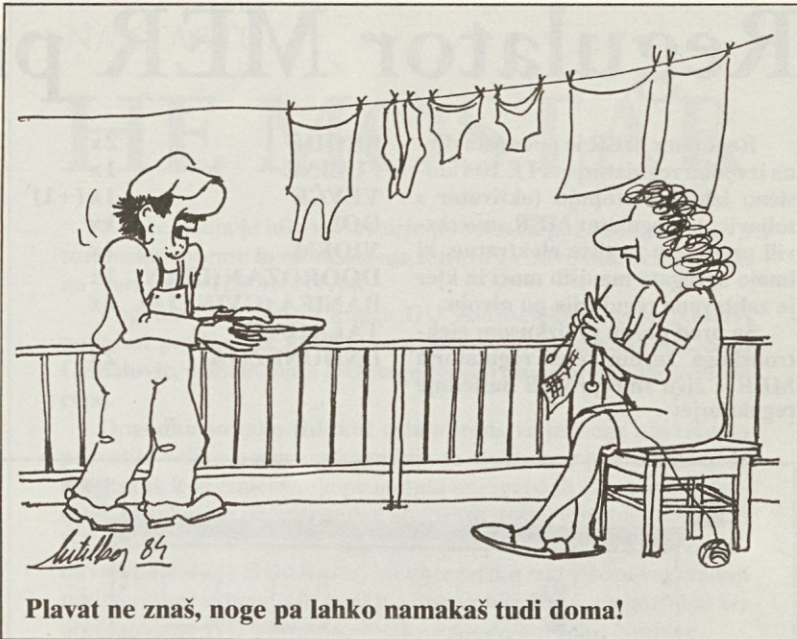

Ena izmed izboljšav v Fiesi je podaljšana jedilnica obdana z leseno ograjo

kasneje. Sodelavka, dobra poznavalka kampa Funtana, nama je povedala, da bi morala stopiti le kakšnih trideset metrov naprej po eni ali drugi strani zaliva in že bi se lahko po stopnicah spustila v preko glave segajoče morje. Zatrčila pa nama je tudi, da bi bila voda čista in bi si lahko nemoteno lahko ogledala tudi morsko floro in mogoče tudi favno, če bi kakšen njen del ravno priplaval mimo. Številne lepe plaže in vabljivi zalivčki pa so tudi na bližnjih otočjih, ki jih je vse polno na vrsarskem področju.

VEČER V FIESI

S ceste sem se še enkrat ozrl na Vrsar in na Funtano in si v celoti ogledal na gromozansko turistično naselbino. Raznobarvne strehe šotorov in počitniških prikolic se raztezajo ob treh zalivih in segajo skoraj do ceste. Vrsar s Funtano in drugimi kampi, ki ga obkrožajo, je bil kmalu za nama in po cesti, ki je bila za mesec julij zelo prazna, sva po

Plavat ne znaš, noge pa lahko namakaš tudi doma!

slabi uri vožnje prispela v Fieso. Ura je bila ravno toliko, da so se gostje zbrali pri večerji. Očitno nama je bilo usojeno, da bova ta dan ljudi motila pri mizi. V Funtano sva prispela ravno, ko so si ljudje pričeli pripravljati kosila, tu pa sva prišla med golažem s polento.

Ker so nas že v Litostroju opozorili na nekatere spremembe in izboljšave, ki so bile opravljene pred začetkom te sezone, sva najprej poiskala upravnika doma in ga prosila, da nama našteje in pokaže vse, kar je bilo v zadnjem času narejenega.

Večinoma so bila to takšna dela, ki ne pritegnejo pozornosti slučajnega opazovalca, so pa nujna za dobro počutje gostov. Zamenjana je bila streha na starem domu, saj je bila že dotrajana in je na več mestih puščala. Poleg tega so v starem domu tudi obložili stene z lesenimi opaži, v sobah novega doma pa je bil položen nov tapison.

Bolj vidna pa je bila razširitev jedilnice, ki zdaj sega skoraj do starega doma. Ta podaljšek pa lahko služi kot plesišče. Zato, da gostov na tem delu jedilnice med jedjo ne bi motil in vznemirjal veter, pa bo poskrbel novi leseni vetrobran. Na novo pa je bila postavljena tudi streha na prostoru pred kuhinjo oz. bifejem.

se je iztekal. Treba se je bilo vrniti in napisati to, kar ste ravnokar prebrali.

**Tekst: M. M. in t. š.
Fotografije: t. š.**

Nekateri so bili nezadovoljni

Da le ni bilo vsem dopustnikom všeč, pa priča naslednja kritika, ki smo jo dobili od Litostrojčanke, ki je letovala v Malinski na Krku. Tam smo zakupili bungalove, ki jih ima v lasti hotel Malin.

Lansko leto smo zapisali o letovanju v Malinski vse najlepše — letošnja slika pa je precej drugačna. Bungalovi so bili za nemarjeni in umazani, po stenah pajčevine, vse polno je bilo najrazličnejšega mrčesa in žuželk. V neki hišici so za posteljo našli celo mravljišče. Bila so tudi umazana in zamašena stranišča ter umazane odeje. Milo, brisače in toaletni papir je dala hotelska uprava le prvi dan, pozneje pa so se stanovalci znašli vsak po svoje. Glede na to, da so to depandanse hotela, bi moral biti režim v bungalovih tak kot je v hotelskih sobah. Sogovornica s katero smo se pogovarjali je poudarila, da ni pretrano občutljiva, da pa ji je prekipelo, ko je dve noči pred iztekom dopusta začutila, kako po njej lezejo neke velike žuželke. To je tudi dokončno pripomoglo k temu, da so naslednji dan odpotovali. Vse pritožbe je povedala že v hotelski recepciji in kolikor so mogli, so ji ustregli. Zatrčili so tudi, da bodo bungalov po izpraznitvi pošteno očistili tako umazanje kot mrčesa. Res pa je, da bi to morali narediti že prej, še posebej zato, ker so bungalovi že zelo dotrajani.

Ob tem se postavlja tudi vprašanje cene. Za take pogoje letovanja je cena naravnost astronomska — ekonomska cena je 950 dinarjev na dan na osebo, regresirana pa 470 dinarjev. Ob tem je treba plačati še za otroke (do 7 let) 150 na dan. Vendar otrok ne dobi za to niti brisače, mila in papirja, pa tudi ne ležišča in hrane. V to ceno je namreč vračunana le porabljenata voda in elektrika.

O tem smo se pogovarjali tudi z delavci v Oddelku za počitniške domove. Upravičeno so se razjezili, ker nezadovoljne stranke ne pridejo najprej k njim in ne povedo svojih pritožb. Kajti, če za pomanjkljivosti ne vedo, tudi ne morejo ustrezno ukrepati. Intervencija pri hotelski upravi ne razrešuje vseh stvari.

V Oddelku za počitniške domove so nam tudi povedali, da so dopustniki za dodatek za otroke vedeli že tedaj, ko so podpisali pogodbo za letovanje in s tem nanj tudi pristali. Vendar je to precej slaba utemeljitev, zato smo mnenja, da bi moral Litostroj te stvari s hotelom drugače urediti.

Žal je bila to slaba varianta letovanja. V poduk naj nam bo, da te pripombe posredujemo vedno in čimprej tam, kjer jih bodo lahko reševali in nam pomagali — torej v Oddelku za počitniške domove. Prav gotovo vam bodo kljub slabi volji radi prisluhnili in poskrbeli, da bo vsaj drugim letovanje lepše.

M. M.

Utrujene noge na počitnicah

Zacvrčalo je in zadišalo po pečenem mesu

Regulator MER preizkušen

Regulator MER je poenostavljena izvedba regulatorja ATE 10 s klasično izhodno stopnjo (aktivator s tuljavico). Regulator MER smo razvili predvsem za tiste elektrarne, ki imajo agregate manjših moči in kjer je zahtevana regulacija po nivoju.

Še pred prvim preizkusom elektronskega turbinskega regulatorja MER v živo smo prodali naslednje regulatorje:

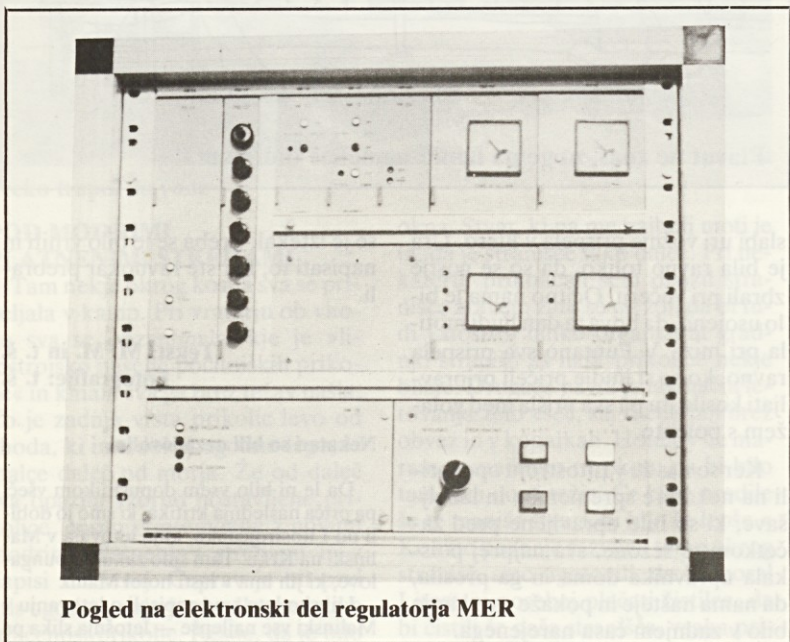
BROD	2x
FUŽINE	1x
VEVČE	1x (+1)
DOL	1x
VIDEM	1x
DOOROZAN (IRAN)	2x
BANIEA (GVINEJA)	2x
TALAGA II	
(INDONEZIJA)	2x

Meritve na regulatorju MER smo uspešno opravili maja letos na reki Kneži pod Voglom. Popolnoma slučajno se je zgodilo, da je bil tudi regulator MER preizkušen na Primorskem, kjer smo leta 1982 preizkušali tudi regulator ATE 10 in to v HE DOBLAR na reki Soči.

Na Kneške Ravne smo se odpeljali takoj po prvomajskih praznikih in to predvsem zaradi vremena. Želeli smo izkoristiti deževno vreme in sonce, ki topi sneg, da bi bilo čim več vode, ki smo si jo želeli največ zaradi preizkusa regulatorja v nivojskem režimu obratovanja.

Na preizkus nas je odšlo devet stalnih delavcev iz Litostroja, ekipa iz Soških elektrarn in člani ekipe iz Rade Končarja, ki pa so se menjavali in kot kaže se pri tej nalogi menjavajo še danes. Škoda, ker je vzbujanje agregata na skupni mreži nestabilno in zaradi tega agregat še danes ne obratuje!

Pred našim obiskom je bil v elektrarni Kneške Ravne nameščen regulator AT 5, ki pa je bil pred približno pol leta na željo investitorja odstranjen. Regulator AT 5 je hitro in uspešno, že pred našim prihodom, zamenjala za novo hidravlično opremo ekipa in regulatorske delavnice pod vodstvom Janeza Žnidaršiča, specialista za majhne elektrarne.

Pogled na elektronski del regulatorja MER

Kako razdeliti stanovanjski dinar

Kot povsod, se tudi pri delitvi sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj pozna padec realne vrednosti dinarja, kar se kaže kot povečan pritisk delavcev za čim višje posojilo. Zaradi tega zahtevki delavcev skoraj v vseh tozidih/ds presegajo možnosti, in sicer:

TOZD/DS	%Znižanje zaprošenega posojila, usklajenega s pravilnikom glede na možnosti
IRR	17%
SSP	11%
NABAVA	ni znižanja
PRODAJA	10%
PTS-e	ni znižanja
PFSR	ni znižanja
PUM	13%
OBDELAVA	13%
MONTAŽA	5%
TVN	13%
PZO	5%
PPO	10%
IVET	13%
ZSE	ni znižanja
SŠTS	ni znižanja

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da veljavni maksimalni znesek za odobritev posojila, ki velja za leto 1984, ni prenizek, kar se večkrat postavlja kot vprašanje, saj je iz uvoda tega članka razvidno, da niti tega ne moremo doseči. Maksimalni znesek se izračunava letno in je odvisen od:

- povprečnega mesečnega OD na zaposlenega v preteklem letu v SRS;
- povprečna cena m² stanovanja za preteklo leto v SRS;
- velikost stanovanja.

Prav gotovo pa bo potrebno do prihodnjega natečaja jasneje opredeliti pomembnost lestvice za odobritev stanovanjskih posojil.

Vsako leto se ponovno tudi zastavlja vprašanje koliko sredstev usmeriti v posamezen način reševanja, in sicer:

- za nakup stanovanj in
- za kreditiranje vseh ostalih oblik reševanja stanovanjskih vprašanj.

Čeprav je prva oblika reševanja stanovanjskega vprašanja za toz/ds najdražja, je v celoti ne moremo opustiti, saj na ta način rešujemo stanovanjski problem določene strukture delavcev, ki sami niso ekonomsko sposobni za nakup stanovanja. Ta oblika reševanja pa se zmanjšuje, glede na zmanjšanje števila zgrajenih stanovanj na tržišču, kot tudi glede na zmanjšanje finančne možnosti tozdov.

Vendar se v zadnjem času pogosteje pojavlja oblika skupnega reševanja stanovanjskega vprašanja družinskih članov, ki so zaposleni v različnih organizacijah dela. Tako obliko skupnega reševanja označujemo kot pozitivno in bi jo morali prenesti tudi v delovno organizacijo za medtozdovsko reševanje. Iz tega naslova je v letošnjem letu planiran priliv 7,3 milijona dinarjev. Odobrena soudeležba od delovne organizacije zakonca skoraj v vseh primerih pomeni odobritev kredita za dobo 10—15 let in le redkokdaj so sredstva odobrena kot nepovratna, kar pomeni obveznost tozdov, da odobrene kredite vračajo v polletnih anuitetah.

Tudi priliv sredstev, kot je lastna udeležba za pridobitev stanovanjske

pravice, so delavci že v celoti sprejeli in pri realizaciji teh določil nimamo večjih težav, razen v posameznih primerih. Pri tem moramo v celoti upoštevati, da je prispevek odvisen od vrednosti stanovanja in mora biti v skladu s socialnimi, zdravstvenimi in ekonomskimi možnostmi delavca. Planirana sredstva iz tega naslova znašajo 1,6 milijona dinarjev.

V delovni organizaciji trenutno kupujemo 15 stanovanjskih enot pri Stari cerkvi in v Fužinah, ki bodo predvidoma vseljive konec letošnjega leta oziroma v začetku leta 1985. Delitev po tozidih je sprejeta, čeprav je bilo potrebno usklajevanje glede na finančne sposobnosti tozdov. Za realizacijo nakupa rezerviranih stanovanj smo izkoristili:

- možnosti vezave pri banki brez čakalne dobe, ki velja od 1. 7. 1984, kot tudi
- možnosti medsebojnega posojanja sredstev med tozdi v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnem reševanju stanovanjskih potreb v DO.

Opozoriti moram, da smo podražitev stanovanj, ki znaša približno 10 milijonov, prenesli v prihodnje leto.

V celem sestavku je poudarek na finančnih možnostih tozdov, vendar pa se tega dejstva pri svojih zahtevkih premalo zavedamo. Vse sprejete obveznosti iz kreditnih razmerij za reševanje stanovanjskih vprašanj, se prenašajo v naslednja leta, kar predstavlja zmanjševanje fonda in s tem zmanjševanje možnosti posameznikov za dodelitev posojila v tekočem letu.

D. Perko

Saj ste želeli plačati kosilo?

Del montažne merilne ekipe na Kneških Ravnah

Takoj po prihodu v Kneške Ravne smo se razdelili na več skupin in pričeli z delom:

— formirala se je skupina, ki je izvedla kabliranje od nove hidravlične opreme do elektronske omare regulatorja MER,

— druga skupina je sodelovala pri vgradnji in usposabljanju merilca nivoja vode v bazenu, ki je od elektrarne oddaljen približno 400 metrov,

— nekateri pa smo medtem študirali Končarjev START-STOP avtomat, ki nam ga je na koncu le uspešno priključiti na naš MER.

Na koncu montažnih del pa je dal piko na i še član merilne ekipe Andrej Trebše, ki se je prvič po prihodu spočil. Sedaj smo vedeli, da lahko

pričnemo z meritvami.

Rezultate meritev smo analizirali sproti, nekaj pa tudi po prihodu v Ljubljano. Mislimo, da sta elektronski del regulatorja in hidravlična oprema, ki je razvita popolnoma na novo, izpolnila naša pričakovanja in da regulator MER kupcev ne bo razočaral.

Peter LAH

POPRAVEK

V majski številki letošnjega časopisa smo objavili tudi krajšo vest o priznanju, ki ga je delavski svet Dravskih elektrarn Maribor podelil naši montažni skupini. V prispevku so bili tudi našeti člani montažne ekipe, ki so sodelovali pri rekonstrukciji HE Vuhred, žal pa je pomotoma izpadel eden najzaslužnejših monterjev — elektro preizkuševalec Rafael Gracar. Za neljubo napako se opravičujemo!

Uredništvo

Programsko volilna seja mladine

Dosedanjemu vodstvu Konference ZSM je z letošnjim letom potekel mandat, zato je bilo potrebno pripraviti predloge za novo vodstvo. Upali smo, da bomo zamenjavo izvršili v mesecu marcu, skupaj z drugimi DPO in samoupravnimi organi, vendar se je kadrovanje zavleklo prav do meseca julija. Zakaj? Iz preprostega razloga, ker nismo uspeli dobiti mladincev, ki bi lahko prevzeli funkcijo predsednika in sekretarja. Največ je bilo težav okoli predsednika. Vzrok je bil v tem, ker osnovne organizacije pri predlaganju delegatov za Konferenco ZSM niso odigrale prave vloge. Vse OO so svoje delegate predlagale za predsednike določenih komisij, le dve OO sta predlagali svojega člana za funkcijo predsednika in sekretarja. Kadrovska komisija pri Konferenci je imela to leto izredno težko delo, saj se je kar štirikrat sestala zaradi usklajevanja predlogov. Ko smo le uspeli dobiti dva mladince (mladinko in mladince), smo ugotovili, da sta bolj »mlada« na področju dela Konference, in da se nista predhodno uvajala v delu tega organa. Kar naenkrat pričeti s tem delom bi bila zanj prezahtevna naloga. Glede na to je kadrovska komisija predlagala, da se podaljša mandat dosedanjim predsednici s tem, da se uvede nova funkcija — podpredsednik ter da podpredsednika in sekretarja podrobno seznani z delom konference in ju angažira na vseh področjih.

Tako smo se 5. julija zbrali v jedilnici tozda TVN na programsko-volilni seji Konference ZSM Titovi zavodi Litostroj. Kljub dopustom in kljub popoldanski uri (15.00) smo bili sklepni. Od povabljenih gostov so se seje udeležili: predsednik KOOS Fadi ZEC, predsednik akcijske konference ZK Josip Klobučar, član politične koordinacije DO Karel Gornik in namesto generalnega direktorja, direktor KSS Tatjana Ivanič-Lukič.

Sam dnevni red programsko-volilne seje je bil precej obsežen, saj je obsegal kar 10 točk. Prve štiri točke smo obravnavali kar hitro, nato pa nas je k pogovoru spodbudil tovariš Zec. Ko smo začeli razpravljati o določenih problemih, ni bilo ne konca ne kraja. In prav je tako. Zaključek konference je bil približno ob 17. uri.

Novoizvoljeni delegati:

- predsednik Konference ZSM — Marjana Djulinac (podaljšan mandat)
- podpredsednik Konference ZSM — Barbara Krošelj (delegat tozda PTS)
- sekretar Konference ZSM Mustafa Gerzić (delegat DS SSP)

Novoizvoljeni predsedniki posameznih komisij pri Konferenci ZSM so:

- Fikret Djulović, TOZD PUM, stalni delegat OK ZSMS Ljubljana-Siška
- Barbara Krošelj, TOZD PTS, stalni delegat OK ZSMS Ljubljana-Siška
- Nebojša Dragaš, TOZD PPO, stalni delegat OK ZSMS Ljubljana-Siška
- Majo Pahor, TOZD IRRP, kadrovska komisija

Ismet Alešević, TOZD MONT, komisija za IP

Mateja Gostič, TOZD PROD, komisija za DEO

Djuradj Babič, TOZD PZO, komisija za šport

Dušan Pavlič, TOZD OB, komisija za mladinsko delovno akcijo

Slavka Vidic, TOZD ZSE, komisija za kulturo

Janez Vonča, TOZD TVN, komisija za SLO in DS

Martin Zaletel, TOZD IVET, komisija za informiranje

Tatjana Šalamon, DS PFSR, nadzorni odbor

Vlatko Stanjko, TOZD PUM, nadzorni odbor

Marjan Pilko, TOZD MONT, nadzorni odbor

Seja je potekala brez spodrsiljav, kar je dokaz, da tudi mladinci znajo organizirati in speljati tako zahtevne sestanke.

Sejo smo zaključili s slavnostnim delom, saj smo prejšnjim predsednikom in delegatom podelili skromne knjižne nagrade.

Spomnili smo se tudi nekaterih mladincev, ki delujejo aktivno že vrsto let in so sedaj vključeni v OO le kot pomoč k večji aktivnosti. Anica Roštan (TOZD ZSE), Drago Dragojevič (TOZD PUM) in Nebojša Dragaš (TOZD PPO) so prejeli manjše priložnostno darilo v spomin na svoje delovanje na mladinskem področju. Upamo, da jih bo to darilo vedno spominjalo na mladinsko organizacijo. Še enkrat se jim v imenu vseh zahvaljujem za njihov trud in prizadevnost.

Litostroj ima tako mladino, da bi si jo želela med svoje vrste marsikatera DO, vendar jo premalo upoštevamo. Vsi mladinci bodo izredno veseli, če jim bo kdo pomagal s svojimi predlogi oziroma nasveti, zato pozivam vse: nudite jim vsestransko pomoč, dajte jim možnost, da se izkažejo s svojim delom!

M. Djulinac

OBDELAVA LOPATIC KAPLANOVIH TURBIN S CNC KRMILJENJEM

Nov dosežek naše tehnologije

Dosedanja obdelava lopatic kaplanovih turbin je zahtevala veliko ročne spretnosti, povezane s predhodnim dletenjem ulitih površin. Prav ta predobdelava je povzročala naporno in nehumano delo, ki smo ga že ves čas, odkar proizvajamo kaplanove turbine v Litostroju, želeli odpraviti.

Prostorsko ukrivljenih površin lopatic gonilnikov, ki so potrebne za pretvorbo vodne energije za pogon električnih generatorjev ni možno obdelati na klasičnih obdelovalnih strojih, zato je obdelava le-teh kljub nekaterim poizkusom obdelave s kopirnimi napravami v preteklosti, do danes ostala ročna. Šele nabava portalnega rezkalnega stroja s CNC krmiljenjem za izdelavo preoblikovalnih orodij in delov strojev, v okviru proizvodnje preoblikovalne opreme, to omogoča.

Portalni rezkalni stroj s CNC krmiljenjem ima naslednje karakteristike:

- velikost mize 2500/5000 mm
- razdalja med stebri 3500 mm
- višina odprtja do 2500 mm
- največja velikost obdelovanca 6000 × 3500 × 8500 mm
- obremenitev mize je 80 kN/m
- ima 4 krmilne osi: x do 6000 mm, y do 3600 mm, z do 1000 mm (vretena) in w do 1900 mm (prežna vez)
- zasuk glave okoli osi z je 360°
- moč pogona vretena je 45 kW
- število orodij v skladišču je 40
- vpenjalni konus ISO 50
- sistem krmiljenja CNC je FIDIA CNC 11 Copymill
- sposobnost krmiljenja 6-osna
- računalnik ima spomin 16 K bytov z ekranom za videoterminal in floppy disk enoto

Izvedba stroja:

Portalni rezkalni stroj s pomično mizo je grajen po dokaj sodobnih načelih gradnje orodnih strojev za obdelavo z odrezovanjem. Posebnost je vretenjak z zasučno vpenjalno glavo in elektromotorjem na enosmerni tok s tiristorskim krmiljenjem, ki ima brezstopenjsko spreminjanje števila vrtljajev. Podajalni pogoni v smereh x, y, z imajo kroglična navojna vretena in so numerično krmiljeni. Ker ima vretenjak v zasučni vpenjali glavi navpično in vodoravno vreteno, obstaja možnost obdelave s petih strani v istem vpetju obdelovanca. Stroj je opremljen z avtomatskim menjalom orodja, ki je v verižnem skladišču ob stroju. Menjalna roka lahko vstavlja orodja v navpično ali vodoravno vreteno. Za odvod odrezkov je prigraden tračni transporter. Hidravlična naprava je prirejena za napajanje hidrostatskih vodil in mazanje celotnega stroja ter pogon menjala orodja. Klimatska naprava skrbi za konstantno temperaturo. Za kopiranje po modelu se na vretenjak pritrdi elektronsko tipalo za otipavanje modela. Na CNC krmiljenje je priključen Olivettijev pisalnik, ki se uporablja za pisanje krmilnega traku. Orodje se nastavlja na posebnem aparatu.

CNC enota je sestavljena iz štirih delov:

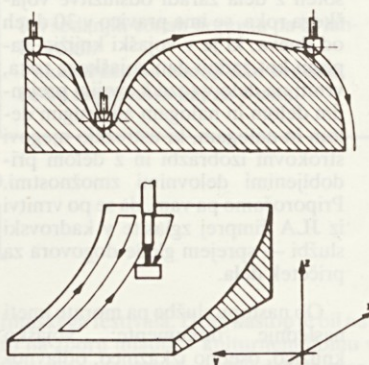
- Računalnika, ki krmili obde-

lovalni stroj in predstavlja centralni del krmiljenja s spominom 16 K bytov.

— Videoterminala, ki služi kot konzola krmiljenja. Na njegovem ekranu lahko vidimo situacijo na stroju, z njegovo tastaturo vnašamo program v pomnilnik ali pa spreminjamo ukaze in parametre.

— Floppy-disk enote, ki se uporabljajo za snemanje programa na floppy-disk, presnemanje z enega diska na drugega ali za pošiljanje programa z diska v pomnilnik računalnika.

— Dodatnih električnih naprav, med katerimi so tudi baterije za vzdrževanje računalnikovega spomina v primeru izpada električne napetosti.

Načelo kopiranja modela, ki ga otipava elektronsko tipalo. Model je lahko naravne velikosti ali manjši od izdelka. Imeti pa mora sorazmerno podobnost.

Krmiljenje geometrije:

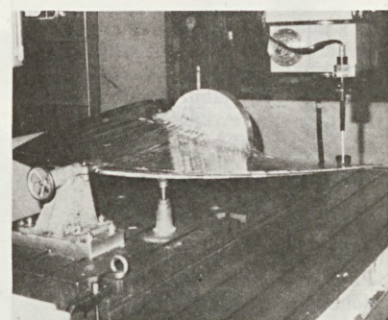
Krmiljenje geometrije je ravninsko in prostorsko, kar omogoča izdelavo zelo zapletenih oblik. Posebno primerna so ravninska krmiljenja z velikim številom osnih razdalj, ki morajo biti natančno odmerjene. Prostorsko krmiljenje pa omogoča obdelavo prostorsko ukrivljenih površin sestavljene geometrijske oblike.

Krmiljenje tehnologije:

Za krmiljenje tehnologije je pomembna izbira orodja. V osnovi se omejimo na izbirno vrsto uporabnih oblik in velikosti orodja za dosego najugodnejšega učinka obdelave. Menjava orodja je avtomatična, kar omogoča med procesom obdelave zamenjavo po predhodno izdelanem programu.

Za obdelavo lopatic zadostuje triosno krmiljenje, brez menjave orodja. Seveda pa je potrebna predhodna priprava obdelovancev:

- Model, ki je lahko izdelek ali model za ulivanje, mora biti natančno izdelan, z gladkimi površinami, izdelan iz aluminija ali plastike.
- Kopiranje s tipalom mora biti analogno obdelavi.
- Predpriprava surovcev mora biti osredotočena na izhodiščne točke (potrebne so tri točke za prostorsko orientacijo obdelovanca).

Zapisovanje krmilnega programa z otipavanjem modela v PLP sistemu na magnetni disk, s pomočjo katerega potem krmilimo obdelavo v CNC sistemu. Model je gonilna lopatica kaplanove turbine za HE Mavčiče.

NA STARTU:

HE MOSTAR

Konec junija je bila v Mostarju podpisana pogodba za dobavo turbinske opreme in montažnega žerjava za novo hidroelektrarno na Neretvi — HE MOSTAR.

Pogodbo je v imenu kupca DO Hidroelektrarne na Neretvi podpisal predsednik kolektivega poslovnega organa ing. Sadi Čemalović, v imenu naše DO pa generalni direktor ing. Mirko Jančigaj.

Dogodku so tako tisk kot ostala sredstva javnega obveščanja posvetila veliko pozornost; gradnja te elektrarne pomeni namreč nov korak k uresničevanju programa energetskih objektov na Neretvi. Od skupno načrtovanih 8 elektrarn doslej obratujejo že štiri: HE Jablanica, HE Rama, HE Grabovica in HE Salakovac. Z graditvijo pete, to je HE Mostar, bo energetsko izkoriščen ves srednji tok Neretve, ostanejo le še HE Ulog in HE Konjic v gornjem ter prečrpalna HE Mostarsko blato v spodnjem toku Neretve.

Elektrarna Mostar bo zgrajena kot pribranska elektrarna s tremi kaplanovimi turbinami moči po 22,5 MW in letno možno proizvodnjo 310 GWh.

Litostroj si je s turbinami na Neretvi pridobil lepe reference. Tako je bila HE Jablanica s svojimi šestimi agregati dolgo največja jugoslovanska elektrarna; obratuje že skoraj trideset let, sosednja HE Rama petnajst in HE Grabovica kot najmlajša dve leti. Zlasti s to zadnjo je kupec izjemno zadovoljen, in mu zato izbira dobavitelja za naslednjo — HE Mostar — ni bila težka.

Izdelava in montaža opreme za HE Mostar, ki je po svojih parametrih podobna opremi za HE Mavčiče, je načrtovana tako, da bi se agregati zavrteli v drugi polovici leta 1987 v razmaku treh mesecev. Vrednost posla znaša okoli 650 milijonov dinarjev.

Če smo ob sprejemu naročila za HE Grabovica zapisali, da velja zavijati rokave za dobro in rokovno ustrezno izvršitev prevzetih obvez, je to spodbudno povabilo toliko bolj primerno danes, ko okoliščine terjajo od nas še večjo mero delovnega zagona.

ETO

Razstava mladih livarjev

Otvoritev likovne razstave, ki smo jo pripravili mladinci tozda PZO skupaj z mladimi avtorji SŠTS Litostroj, je bila 23. maja letos, razstava pa je bila odprta do 2. junija. Kljub temu, da je datum otvoritve sovpadal s praznovanjem dneva mladosti, njen namen ni bil le priložnost. To naj bi bila obenem tudi vspodbuda mladim za nadaljnji razvoj in posluh za umetnost v naši delovni organizaciji. V življenju vsakega človeka je poleg dela in šole potreben tudi konjiček, s katerim se ukvarja, do katerega ima veselje, znanje in sposobnost ustvarja-

nja. Seveda pa umetniško delovanje ni le slikanje s čopičem, temveč tudi ulivanje, s katerim pokažeš različno obliko svojih misli in idej. To so nam dokazali učenci SŠTS ter njihov mentor in umetnik Bojan Štine. Z razstavo smo tudi pokazali, da tudi v Litostroju prodira oziroma tu živi umetniška oblika vsakdanjega življenja. Zato upamo, da so starejši sodelavci in vsi, ki so si razstavo ogledali, zadovoljni in da bomo s takimi predstavitvami umetniških stvaritev še nadaljevali.

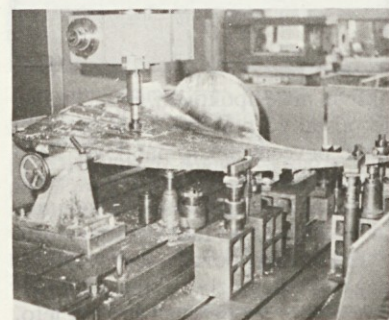
M. Globokar

— Potrebno je pripraviti celotno količino lopatic za en gonilnik in to iz ekonomskih in kvalitativnih razlogov. Nastavljanje programa je predlogotrajno in ne dopušča prekinjanja obdelave po kosu. To je ekonomski vidik. Kvalitetni vidik pa je, da mora imeti en gonilnik čim bolj enake lopatice.

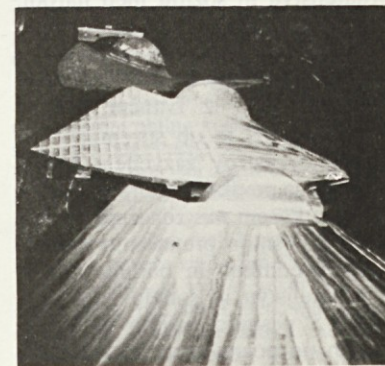
Za osvojitve te vrhunske tehnologije obdelave z odrezovanjem, ki

omogoča obdelavo prostorsko sestavljenih geometrijskih oblik gre glavna zasluga tehnologom in obdelovalcem proizvodnje preoblikovalne opreme, ki so z realnim pristopom k delu to dosegli, proizvodnji hidroenergetske opreme (turbin) pa, ki je s svojimi izdelki in zaupanjem to omogočila.

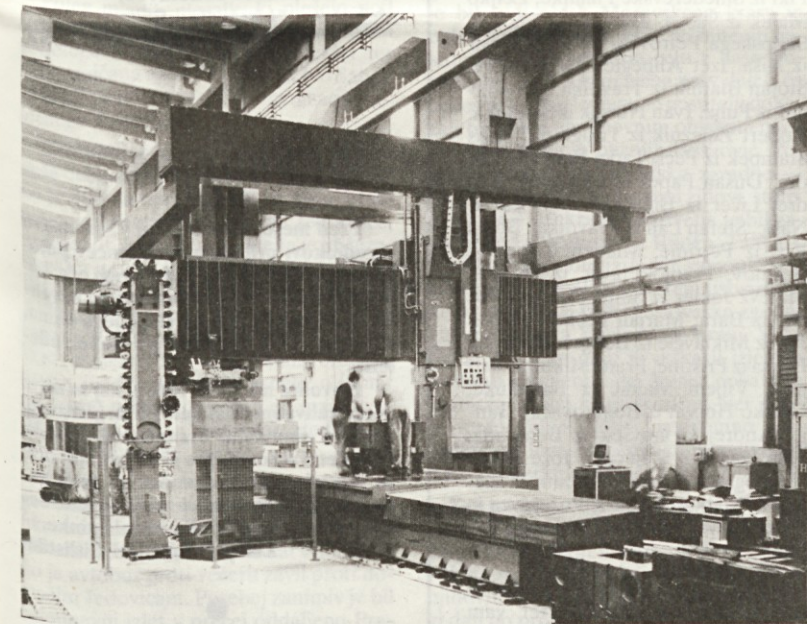
P. V.

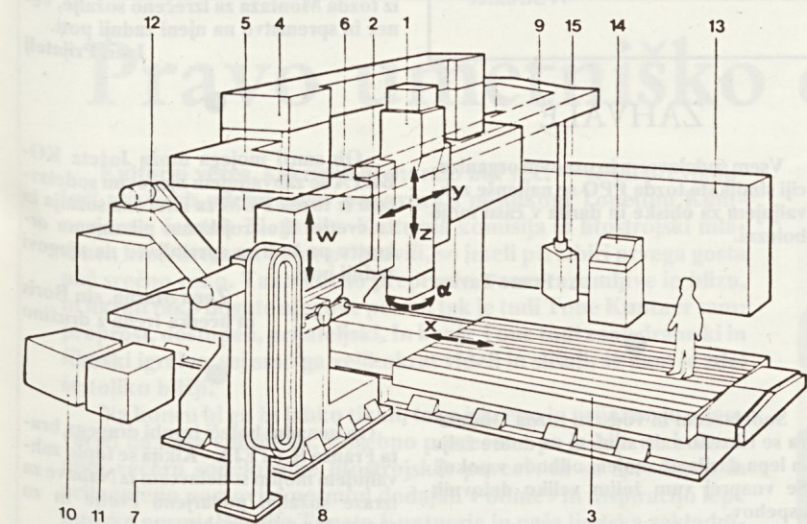
Prikaz obdelave s krmilnim programom na disku v CNC sistemu po zapisu predhodnega otipavanja modela v PLP sistemu na magnetni disk. Obdelovanec je gonilna lopata kaplanove turbine za HE Mavčiče.

Na sliki so prikazani surovec, model in s CNC krmiljenjem obdelana lopatica kaplanove turbine.

Slika prikazuje opisani portalni rezkalni stroj s CNC krmiljenjem in avtomatično menjavo orodja.

Načelo izvedbe portalno rezkalnega stroja s CNC krmiljenjem.

1 — vretenjak z vpenjalno glavo	9 — konzola komandnega tabloja
2 — sani vretenjaka	10 — hidravlična naprava (mazanje in krmiljenje)
3 — delovna miza	11 — klimatska naprava
4 — prečna vez	12 — transport odrezkov
5 — steber	13 — elektroomare
6 — portal	14 — CNC krmiljenje
7 — skladišče orodja	15 — komandni tablo
8 — menjalnik orodja	

Izlet upokoјencev v Fieso

Kot že vrsto let, tudi letos prireja naša delovna organizacija za svoje nekdane sodelavce-upokoјence tradicionalni izlet. Želimo, da bi se izleta udeležilo čimvečje število udeležencev, saj je to priložnost, da se ponovno srečajo stari tovariši. Čeprav v Fiesi še ni novega doma, bo zanimivo videti, kaj je v letošnjem letu obnovljeno.

Glede na obstoječe zmogljivosti bomo izlet organizirali v več izmenah in sicer:

1. od 9./9. do 12./9. — 1984
2. od 12./9. do 15./9. — 1984
3. od 15./9. do 18./9. — 1984

Program izleta:

odhodi iz Ljubljane bodo za vse izmene ob 9. uri izpred delovne organizacije Litostroj. Peljali se bomo iz Ljubljane preko Podpeči in Iga ter Rakitne do gradu Bistra pri Vrhniki, kjer si bomo ogledali muzej Bistro. Pot bomo nadaljevali do Cerknice in se ustavili v Rakovem Škocjanu. Po kratkem ogledu se bomo odpeljali v Fieso. Tudi v Fiesi je predviden krajši izlet. Prav tako je za vsako izmeno predvideno srečanje s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Litostroja.

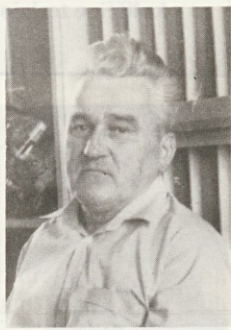
Tak program velja za vsako izmeno posebej.

Za zakonce morate doplačati 1000. - din po osebi, plačati pa je treba ob prijavi.

Prijava za izlet sprejema TOZD ZSE — oddelek počitniških domov, tel. (061) 556-021, int. 363 NAJKASNEJE DO 20. 8. 1984.

Vse upokoјence pozivamo, da se čimprej prijavi!

Odšla sta v pokoj

1. julija je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka Ana ZORAN. Od leta 1962 je bila član našega kolektiva in zaposlena na delovnem mestu kuharja-slaščičarja. Pri opravljanju del je bila vestna in priazna ter priljubljena med svojimi sodelavci.

Ob odhodu v zaslužni pokoj ji želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

Sodelavci iz tozda ZSE

Junija letos je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec tovariš Vinko HOČEVAR, skupinovodja zidarjev. 35 let je bil v Litostroju in sodeloval pri gradnji večine objektov ter pri postavitvi strojev in naprav, kjer je bilo potrebno gradbeno sodelovanje. Zaradi marljivosti in vestnosti je bil tovariš Hočevar priljubljen med sodelavci in pri ljudeh s katerimi je sodeloval.

Želimo mu zdravlja in najboljšega počutja v dnevih, ki jih bo preživaljal v pokoji.

Sodelavci

Zdravo, vojaki

Smo v mesecu juniju — to je čas, ko se bodo pričeli dopusti, s tem pa tudi lenoba do pisanja. Zaradi sorazmerno nizkih temperatur se je pri vas, vojaki, ponovno prebudil čas, da ste napisali sorazmerno dosti pozdravov ter želja in tudi pripomb. Nikakor vam pa ne pride na misel, da bi končno le nekdo napisal kakšno anekdoto iz vašega vsakdanjega življenja. Tako rubrika »ZDRAVO, VOJAKI« se vedno čaka na vašo popestritev.

Iz vaših pozdravov je razvidno, da ni več težav s sprejemom časopisa. Tako ste lahko končno seznanjeni z novostmi, s proizvodnjo in dogajanjem v naši delovni organizaciji.

Še vedno pa vas nekatere zanima, v kakšnem času se morate zaposliti po odslužitvi vojaškega roka. Zato vam že po ustaljeni obliki ponovno podarjamo naslednje: Delavec, ki je odsoten z dela zaradi odslužitve vojaškega roka, se ima pravico v 30 dneh od dneva, ki je v vojaški knjižici zapisan kot zadnji dan vojaškega roka, vrniti na delo v toz d k svojim prejšnjim delom in nalogam ali drugim delom in nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljenimi delovnimi zmožnostmi. Priporočamo pa vam, da se po vrnitvi iz JLA čimprej zglasite v kadrovske službi — sprejem glede dogovora za pričetek dela.

Ob nastopu službe pa morate imeti naslednje dokumente: vojaško knjižico, osebno izkaznico, odjavno-prijavni list (za tiste, ki ste iz drugih občin in nimate stalne vojaške evidence v Ljubljani) ter začasno civilno prijavnico. Brez navedenih dokumentov si pri nastopu službe povzročate težave in nezadovoljstvo.

Od zadnje objave rubrike »ZDRAVO, VOJAKI« se je nabralo res veliko pism in razglednic. Za prejete pozdrave se za denarno nagrado pa tudi za tovarniško glasilo, ki ga zadnje čase dobivam kar redno in tako vsaj delno sledim tokovom naše delovne organizacije, s katero se čutim nerazdružljivo povezan že več kot eno desetletje. Z delom, ki ga opravljam tu v vojski, sem kar zadovoljen, kajti delam kot medicinski tehnik. Enolično življenje mi popestruje civilni, ki prihajajo v ambulanto, ali pa jih jaz obiskujem na domu, kot spremljevalec sanitetnega vozila. Čeprav to ni moja stroka, sem se v delo sanitete kar dobro vživel. Tako me je kapetan pohvalil z naslednjimi besedami: »Na koncu boš vedel več o medicini kot o strojništvu.« Na koncu želim vsem delavcem Litostroja veliko uspehov pri delu.

V pismu pa nam je vojak Jože zastavil tole vprašanje:

1. Zakaj ne moreš kot vojak med rednim dopustom obiskati delovne organizacije?
2. Zakaj ne prejmemo vsi vojaki ob istem času denarne nagrade?

Naš odgovor: Ko delavec odide na odsluženje vojaškega roka, delovna doba miruje, vendar je še član delovne organizacije. To pa pomeni, da lahko med dopustom obišče svoje so-

delavce ali prijatelje v tovarni. Seveda pa v tovarno ne more priti brez vednosti receptorja pred glavnim vhodom. Vaša dolžnost je, da se pri receptorju prijavite, oziroma da receptor preko vojaškega referenta ali kadrovske evidence preveri, če ste bili pred odhodom v JLA član naše delovne organizacije. Receptor namreč ne more vedeti, da ste naš delavec. Če boste uporabili ta postopek, ne bo prišlo do nesoglasja in nezadovoljstva med vami in receptorjem.

Glede denarne nagrade pa naslednje:

Denarna nagrada po našem pravilniku pripada vsakemu delavcu, ki je na odslužitvi vojaškega roka. Kdaj se ta nagrada izplača, je odvisno od finančnih zmožnosti delovne organizacije. Skušamo, in to je tudi pravilno, da vam nagrado pošljemo v JLA, kajti le tako ima ta denar neko vrednost. Vendar pa to vedno tudi ni možno. Problemi so tudi vaši naslovi. Zato apeliramo na vse vojake, da spremembo naslovov kot tudi naslove nasploh pošiljate pravočasno in tudi točno. To je tudi pogoj, da lahko prejmete litostrojski časopis.

Pozdrave so poslali:

Jože Trtnik iz Sombora, Jasmin Gazić iz Zemuna, Amadeo Prosen iz Velike Gorice, Anton Tomašić iz Splita, Ismet Miskić iz Banjaluke, Danijel Volek iz Brčkoga, Mirko Čampa iz Sarajeva, Ivan Šupljika iz Tuzle, Borut Šesek iz Banjaluke, Veseljko Vujašinović iz Kičeva, Josip Picek iz Šabca, Boro Čančar iz Sente, Sandi Kropivšek iz Leskovca, Stjepan Vugrinec iz Surdulice, Roman Stakne iz Beograda, Franjo Vuk iz Milanovca, Jože Podlesnik z Visa, Roman Matoz iz Ajdovščine, Bogdan Novak iz Požarevca, Tone Horvat iz Sombora, Velimir Jakovljević iz Peči, Fuad Ponjević iz Čapline, Ivan Kavar iz Skopja, Sladić Suljanović iz Štipa, Zoran Djokić iz Negotina, Janez Pikl iz Smederevske Palanke, Željko Malek iz Šabca, Zdenko Šalamon iz Skopskega Petrovca, Tone Hočevar iz Niša, Izet Alibegić iz Vinkovcev, Stojan Blatnik iz Travnika, Miro Jagoš iz Pulja, Ivan Huzjak iz Šibenika, Robert Zeleznić iz Titograda, Boris Štampek iz Peči, Tadej Peklaj iz Zadra, Dušan Papež iz Ljubljane, Andrej Ličer iz Bihaća, Ivan Vičar iz Našice, Štefan Lah iz Travnika, Bojan Kos iz Petrinje, Mladen Kocijan z Brionov, Franjo Plavec iz Nikšića, Matevž Jekler iz Sinja, Stjepan Muršić iz Bara, Marjan Pečko iz Štipa, Janez Miklavčič iz Beograda, Dušan Baksa iz Prištine, Franc Miklič iz Valjeva, Viljem Majdić iz Banjaluke, Cvetko Horvat iz Bogutovačke Banje, Andrej Grmovšek iz Beograda, Ivan Pečjak iz Zaječara, Jože Prunk iz Beograda, Matjaž Repnik iz Zagreba, Matjam Fister iz Požarevca in Veseljko Vujašinović iz Titovega Veleša.

Vsem, ki ste nam poslali pozdrave, se najlepše zahvaljujemo ter vam želimo veliko uspehov pri vašem delu ter usposabljanju v svojih enotah.

V. Štruklec

V SPOMIN

V torek, dne 19. junija 1984, smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca tovariša Antona ROBEŽNIKA.

V Litostroj je prišel pred šestindvajsetimi leti kot vodja delavske restavracije, ki je bila v tistih časih še v baraki.

Bil je eden od soustvarjalcev boljših delovnih razmer delavcev nove restavracije. Vse svoje delo je posvetil ljudem, njihovu počutju in njihovi vzgoji. Težko je opisati vsa dela, ki jih je tovariš Robežnik v teh letih opravil v dobro delovne organizacije ter delavcev.

Njegovo strokovno delo je bilo ves čas povezano z delom v samoupravnih organih, organih sindikata in zveze komunistov. Mnoge funkcije, ki jih je opravljal z žarom ustvarjanja, so bile vzgled mlajšim generacijam. Bil je človek, h kateremu je lahko prišel vsak po nasvet ali pomoč. Znal je pomagati in svetovati.

Težka bolezen mu ni dovolila, da bi v miru užival svoj pokoj. Po komaj 20 mesecih upokojitve se je moral posloviti od nas. Ostal nam bo v spominu kot dober sodelavec, strokovnjak, tovariš in prijatelj.

Sodelavci tozda ZSE

ZAHVALE

Pred mesecem dni je bil v spremstvu sorodnikov, prijateljev in znancev položen k večnemu počitku moj dragi oče Tone DRIŠKOVEC. Zaradi bolezni in velike oddaljenosti mojega sedanjega doma, se pogreba, žal, nisem mogla osebno udeležiti.

Dovolite mi, da se zato sedaj in na ta način zahvalim vaši delovni organizaciji in njeni sindikalni organizaciji, katerih dolgoletni delovni član je bil pokojni oče, za vso izkazano pozornost, za žalni venec, zlasti pa govorniku za poslovilne besede in tovarniški godbi za žalostinke. Žalujoca hči Meri Eishstädt

Ob smrti moje mame Marije PRIJATELJ se zahvaljujem vsem sodelavcem iz tozda Montaža za izrečeno sožalje, venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Ivan Prijatelj

Ob smrti mojega moža Jožeta KOBETA se zahvaljujem njegovim sodelavcem iz tozda PUM za izrečeno sožalje in za cvetje, litostrojskemu pihalnemu orkestru pa tudi za spremljavo na njegovi zadnji poti.

Žena Marija, sin Boris in hčerka Irena z družino

Ob nenadni boleči izgubi dragega brata Franca RATEJA - Kikija se toplo zahvaljujem mojim sodelavcem iz Nabave za izraze sožalja, podarjeno cvetje in za spremstvo na pogrebu.

Prav tako se prisrčno zahvaljujem njegovim našim prijateljem in nekdanim sodelavcem Litostroja, ki ga kljub preteklim letom niso pozabili.

Vsi, ki ste našega Kikija v življenju cenili, na njegovi zadnji poti pa z iskreno mislijo počastili njegov spomin, še enkrat prisrčna hvala.

Sestra Marija Čemažar v imenu vseh sorodnikov

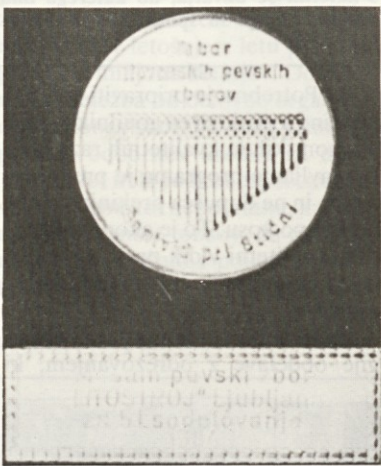
Srebrno priznanje

Letošnji tabor pevskih zborov v Šentvidu pri Stični je bil poln iskrenih želja in čestitk. Nič čudnega, če vemo, da praznuje svoj petnajsti rojstni dan. Iz skromnih začetkov in ob skromnih željah je pevski tabor prerasel v mogočno manifestacijo prijateljstva. Na taboru se srečuje tisoče pevcev in znanci iz preteklih let si ob snidenju prisrčno stisnejo roko in se objamejo. Pesem nas druži in povezuje v veliko družino.

Letošnji petnajsti slovenski tabor pevskih zborov je bil posvečen miru, prijateljstvu in sožitju med narodi. Pokrovitelj so slovenske občine, patronat nad letošnjim taborom pa je prevzelo podjetje IMP LIVAR Viktor Koleča iz Ivančne gorice.

Iz tisoč grl je ob spremljavi pihalnih orkestrorov zazvenela himna največjega pevskega zbora »Pojo naj ljudje«. Pesem nas združuje in daje moč! S pesmijo prenašamo izročilo naših prednikov in budimo zavest o prijateljstvu in sodelovanju brez meje. S pesmijo rušimo meje, saj pesem ne pozna meja in je v srcu vsakega dobromislečega človeka.

Petnajsti tabor pevskih zborov iz Slovenije in zamejstva je jamstvo, da naša pesem ne bo zamrla. Razveseljivo je, da v pevskih zbora pojo delavci, kmetje in intelektualci, še

aktivni in že upokoјeni. Pevski tabor je postal že potreba, brez njega bi nam, pevcem nekaj manjkalo. Zato smo prepričani, da bo tabor še ostal, saj je iz fantiča prerasel v mladeniča in upamo, da bo tudi v čleaga moža.

Litostrojski pevci v sestavi Mešana pevskega zbora smo na letošnjem taboru sodelovali že peto leto. Ob tem jubileju smo prejeli srebrno priznanje, ki nas spodbuja k nadaljnjemu delu, istočasno pa obvezuje k širjenju slovenske pesmi, kjerkoli je zato podana možnost. In kdor ljubi petje, tako možnost najde povsod!

M. K.

ČESTITKI

V juniju se je srečal z Abrahamom naš dolgoletni sodelavec Alojz ŽNIDARŠIČ, jeklolivar v tozdu PUM. Ob tem lepem jubileju mu vsi sodelavci iskreno čestitamo in mu želimo še vrsto zdravih in srečnih let.

V juniju je naša sodelavka Ivanka PISK, mezdnik-evidenčnik osebnih dohodkov v livarni jeklene litine, praznovala svoj petdeseti rojstni dan. Vsi sodelavci iz TOZD-PUM »LIVARNE« ji ob tem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in ji želimo še enkrat toliko srečnih in zdravih let.

Sodelavci

ZAHVALE

Vsem sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata tozda PPO se najlepše zahvaljujem za obiske in darila v času moje bolezni.

Franč Tavčar

Sodelavcem in vodstvu tozda Obdelava se iskreno zahvaljujem za dobre želje in lepa darila ob mojem odhodu v pokoj. Še vnaprej vam želim veliko delovnih uspehov.

Feliks AŠ

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem in sindikatu tozda Obdelava za obisk ob moji bolezni ter za darila, ki so mi jih izročili ob tej priložnosti.

Jože JESIH

UREJA PLANINSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

IZLETI V VELIKEM SRPANU

Po povratku z Velikih Tater bosta na programu še dva izleta: 11. in 12. avgusta: ROMBON je vrh v okolici Kanina, znan po svoji pomembni vlogi v 1. svetovni vojni. Je tudi na spisku razširjene transverzale. Vodnika: Vipotnik in Vogeltnik.

25. in 27. avgust: Kokrška Koča spada v transverzalo Kranjski vrhovi. Dostop je dokaj zahteven. Vodnika: Cankar in Ogrič.

Oba izleta bosta v glavnem potekala po nezaščiteneh, ravnih pobočjih in ker bo to tudi čas največje vročine, ne pozabite vzeti s seboj primerne pokrivala, ki vas bo ščitilo pred vročo pripeko! Morda ne bo odveč tudi plastična cevka — izum, ki nam ga je lansko leto predstavil Riko in ga (k sreči) pozabil patentno zaščititi.

VREMENSKI PREGOVORI ZA JULIJ

Planinci moramo biti posebej pozorni na Marjeto (20. julij), kajti na ta dan je vezanih največ vremenskih pregovorov in — vsi so si kar enotni:

Če na Marjeto dež lije, seno na travnikih gnije.

Ali z drugimi besedami: Če na dan Marjete deži, orehov pričakovati ni.

Med temi pregovori pa je tudi eden, katerega pomen si lahko razlaga vsak sam:

Marjeta reže dekleta.

Kakor je zadnji dan avgusta, tako jesen bo — lepa ali pusta.

Pri sedanjih cenah dopusta pa bi lahko rekli: Pokazal žep bo zadnji dan avgusta, če bo septembra kaj za v usta.

O. Dolenc: PORTRET

Uspešni nastopi

Po zaslugi dolgoletnega in dobrega sodelovanja med Litostrojem in tovarno ČKD Blansko iz istoimenskega češkoslovaškega mesta je ansambel ljubljanskih mažoretk dobil priložnost za prvo daljše gostovanje. Od 9. do 16. junija so bila namreč ljubljanska dekleta (bilo jih je okrog 25) gostje izjemno ljubeznivih gostiteljev v ČKD Blansko. V tem času je bilo dovolj možnosti za to, da so mažoretke pokazale, kaj vse so se naučile v slabih treh letih svojega delovanja. Gostitelji pa so se po drugi strani potrudili in jim pokazali številne lepote ter znamenitosti svoje dežele.

Poleg mladih plesalk, ki plešejo pod strokovnim vodstvom Ivce Knavs, so bili v delegaciji starši nekaterih deklet ter Litostrojčana Milan Vidmar in Ivo Sabol, ki je bil pravzaprav duša organizacije celotnega gostovanja.

Gostitelji so v resnici storili vse, da se je naša delegacija kar najbolje počutila. Tako je bilo na moč prijetno že samo bivanje v rekreacijskem centru Jedovnice, nedaleč ob Blanskega. Naselje je ob jezeru, kjer poleti letujejo delavci iz ČKD Blansko, in majhne počitniške hiše so gostje za teden dni »vzeli za svoje«. Zaslug za to gre seveda tudi prijazni družini, ki je ves čas skrbela za to, da smo bili vedno siti. To jim je še kako uspelo, o čemer zgovorno pripoveduje ena od mažoretk, Damjana Anžič: »Vse smo se zredile vsaj za dva kilograma...«

V želji, da bi nam čimveč pokazali, so gostitelji pripravili obširen in pester, a hkrati tudi malce naporen program. Ta je bil takšen, da so si nekateri kar oddahnili, ko je avtobus proti večeru zavil proti domačim Jedovicam. Posebej zanimiv je bil celodnevni izlet v precej oddaljeno Prago. Resda, je šlo za vse skupaj prehitro, da bi se lahko kaj dlje ustavljali pri posa-

meznih znamenitostih, ki jih v glavnem mestu ČSSR ne manjka, a vseeno smo si ogledali vse pomembnejše turistične točke. Tako so nekateri prvič občudovali Hradčane, Karlov most, Vavčavski trg in druge znamenitosti. Marsikdo se je v Pragi tudi prvič popeljal z metrom.

Nič manj zanimivo ni bilo tudi potepanje po Brnu, ki se prav tako lahko pohvali s številnimi zgodovinskimi in kulturnimi spomeniki. Tako so si poleg samega mesta dodobra ogledali tudi grobove z mumijami v kapucinskem gradu in shrljive ječe kot ostanek mračne preteklosti v gradu Špilberk. Posebno doživetje za vse je bil tudi obisk Moravskega krasa in ogled jame Macoha, ki se po mnenju nekaterih lahko primerja celo z našo Postojnsko jamo. Da ni treba prav daleč, če hočete videti kaj lepega, so gostitelji dokazali tudi med enodnevnim obiskom okolice Blanskega in bližnjih Boškovice. Pokazali so nam poznogotsko zgradbo — grad Pernštajn z zanimivimi zidovi, stolpi in mostovi. Enkratno doživetje je bil za tem ogled peščene jame Rudka. Tam je v začetku tega stoletja kipar samouk Stanislav Rolinek v kamni steni ustvaril 16 kipov osebnosti iz češkoslovaške zgodovine in Svetega Vavčava na konju. V izredno kratkem času je ustvaril izjemen kulturni spomenik, pri čemer nekaterih kipov žal niti ni mogel končati, ker je bil že hudo bolan. Mladi, nedvomno perspektivni kipar, je mnogo prekmalu umrl zaradi tuberkuloze.

Ker tokratni obisk ni bil zgolj turistične narave, ampak je bilo v ospredju gostovanje ljubljanskih mažoretk, bi bilo kajpak napak, če ne bi kaj več zapisali še o njihovih nastopih. Prvi je bil že takoj drugi dan po prihodu v ČSSR. Dekleta so se zvečer predstavile v letnem kinu v Boskovicah v okviru programa mladinskega

filmskega festivala. Drug nastop je bil nato na zboru mladih v kulturnem domu v Blanskem, tretji pa še zadnji dan ob prazniku ČKD Blansko, prav tako pred tamkajšnjim kulturnim domom. Damjana, Brigita, Maja, Ana (ki so se predstavile s solističnimi, koncertnimi točkami) in vsa druga dekleta so gledalci vsakokrat sprejeli zelo toplo in z velikim navdušenjem.

To velja tako za koncertne točke kot za parado, saj so se naše mažoretke v svojih nastopih zelo izkazale. Posebej pa je na posameznih nastopih navduševala na primer samba, ki so jo v lepih kostimih vsa dekleta zaplesala skupaj. Čeprav takšne plesne skupine gostitelji pred tem niso poznali in je bilo tokratno gostovanje zanje torej nekaj novega, so pohvale in priznanja kar deževala. Vsekakor pa moramo pohvaliti tudi mladinski pihalni orkester iz Blanskega, ki je dobro igral tako svoje točke kot tudi spremljavo ansambla ljubljanskih mažoretk.

Ves čas je bilo tudi sicer dobro poskrbljeno za zabavo in sproščene pogovore z novimi prijatelji. Malo manj veselo je bilo pravzaprav le zadnji dan obiska, a le zato, ker je bil to pač dan slovesa.

Na zaključnem večeru v kulturnem domu v Blanskem smo sedeli skupaj za mizami prijatelji iz Blanskega in gostje iz Jugoslavije. Večer je bil kar nekam prekratek za slovo, za skupne ples in pesem.

Kaj bi torej zapisali ob koncu, da ne bi zvenelo kot fraza? Najbrž le: iskrena hvala vsem, ki so omogočili obisk na Češkoslovaškem in mažoretkam, ki so odlično predstavljale Jugoslavijo. Zahvala seveda velja tudi gostiteljem z željo, da bi jim kmalu lahko vrnilo njihovo gostoljubje.

Tanja Keršmanc

Jezikovni ostružki

Jednatost je ena od zahtev dobrega jezikovnega izražanja. Pri govorenju in pisanju moramo biti kratki in jednati, uporabiti moramo toliko besed, da je ravno prav. Besede, ki jih velikokrat prav po nepotrebnem vrivamo v besedilo, so nekakšna zapolnitev, mašilo. Popolnoma brez škode jih lahko izpustimo, ker so bodisi logična iz besedila, ponovljena po smislu ali pa čisto brez vsake zveze. Na primer: Otroci se igrajo na zeleni travi. Pridevnik zelen je popolnoma nepotreben, zadostovalo bi: Otroci se igrajo na travi.

Oglejmo si raje nekaj primerov takšnega gostobesednega izražanja iz člankov, napisanih za naš časopis:

— Med samim tekmovanjem je prihajalo do težav. (= Med tekmovanjem...)

— Da bo odslej naprej drugače. (Ali je lahko drugače za nazaj?)

— Razprava je odkrila dejstvo, da si prizadevamo...

— Ob priliki upokojitve... (= Ob upokojitvi...)

— Nadaljeval je šolanje in ga tudi uspešno zaključil.

— Po končanem kulturnem programu...

Pogosto je tudi vrivanje členka pa (Kupil je časopis in pa znamke.).

— Dva delavca sta naredila... (Jasno, da sta bila dva, sicer bi rekli delavec ali delavci!)

— Vstani gor! Sedi dol! (Ali je že kdo vstal dol ali sedel gor?!)

Posebno nelepa in okorna je beseda PREDPIPRAVA, ki je v slovarju sicer dovoljena. Vemo, da je vsaka priprava izvedena pred tekmovanjem in ne za njim, zato je še posebno poudarjanje, da je to pred, popolnoma nepotrebno. Če pa morda pri tem mislimo na prvo oz. začetno pripravo, potem pa raje tako tudi napišimo!

Vesna Tomc

PFSR na izletu

Delavci in upokojenci delovne skupnosti PFSR smo se zbrali 16. junija 1984 ob 7. uri pred litostrojsko restavracijo. Odhod je bil predviden ob 7. uri, vendar smo morali počakati še nekatere zaspance, med katerimi je bila tudi vodička našega izleta. Ko se je avtobus z vsemi udeleženci izleta usmeril proti Dolenjski cesti, se je urni kazalec krepko pomaknil proti 8. uri. Pot nas je peljala po slikoviti dolenjski avtocesti, kjer smo imeli prvi postanek v Trebnjem. Naslednja postaja je bila na Bizeljskem, kjer smo imeli pokušino vina. Iz Bizeljskega nas je pot vodila v Klanjec, kjer smo si ogledali Avguštinčičevo galerijo in samostan v njeni bližini.

Iz Klanjca smo se odpeljali proti Kumrovcu, kamor smo prispeli ob 11. uri. Ogledali smo si rojstni kraj tovariša Tita, njegovo hišo zaradi prevelike gneče pa le od zunaj. Iz Kumrovcia smo se odpeljali proti Rogaški Slatini, kjer smo se nastanili v novem hotelu Sava. Po nastavitvi smo šli na kosilo, po njem pa smo premišljevali, kje bi dobili še kaj za pod zob.

V prostem popoldnevu so nekateri plaval v bazenu hotela Donat, kegljali in se sprehajali po zdraviliškem parku. Po večerji je bila zabava s plesom, primanjkovalo pa je plesalcev, ker so gledali televizijski prenos nogometne tekme Jugoslavija—Danska (0:5).

Naslednje jutro smo se ob 9. uri odpeljali proti Krapini, kjer smo si ogledali leta 1899 odkrito arheološko najdbišče

pračloveka — njegovih kosti (približno od 25—30 ljudi) orodje in okostja živali (pume, leoparda, medvedov, nosoroga, bobrov, jelenov, divjih prašičev in drugih živali).

Nedaleč od Krapine leži na nadmorski višini 246 m grad Trakoščan, ki je obdan z 2 km dolgim jezerom. Do gradu se pride iz slovenske smeri iz Ptuja, Maribora in Celja, vzhodno iz smeri Bednje, Ivanca, Varaždina, Čakovca in Koprivnice, južno pa iz smeri Krapine, Zaboka in Zagreba. V dokumentih se prvič pojavlja grad Trakoščan leta 1334. V gradu je bogata zbirka opreme rodbine Trakoščan s portreti prebivalcev tega gradu. Nekaj pred njimi so imeli v posesti ta grad tudi celjski grofje.

Iz Trakoščana smo se odpeljali proti Jeruzalemu, kjer smo imeli v lepi Slovinski gostilni obilno kosilo. Po kosilu pa smo imeli degustacijo ormoških vin v veliki kleti Slovina. Na degustaciji smo pokušili vina: šipon, ljutomerčan, traminec, laški rizling, sauvignon, muškadni silvane, renski rizling, beli burgundec in za zaključek peneče vino Club Slovin.

Po degustaciji smo še nekaj časa posedeli zunaj pri vinski kleti, kjer je ob spremljavi Draganove kitare zadonela slovenska narodna pesem. Pesem je odmevala tudi še v avtobusu, ko smo se vračali proti domu. Na poti smo se ustavili še na Trojanah, da smo kupili krofe in zavitke. V Ljubljano smo prispeli ob osmi uri in odhitali vsak na svojo stran — vsi polni vtisov in utrujeni od dolge vožnje.

C. Masnikosa

Pravo umetniško doživetje

Kulturni večer, kakršnih bi moralo biti več! — je bil prevladujoči vtis vseh udeležencev pogovora s pesnikom Tonetom Kuntnerjem v četrtek 21. junija. Kulturna komisija in litostrojski mladinci, ki so literarni večer pripravili, so imeli pri izbiri prvega gosta pač srečno roko. Tako kot so preproste, vsem razumljive in blizu, in hkrati tako bogate njegove pesmi, tak je tudi Tone Kuntner sam: preprost, dostopen, prijateljski. In ker je Tone tudi znan dramski in filmski igralec, saj smo ga velikokrat videli in slišali, se nam je zdel še toliko bližji.

Na koncu bi ga že lahko tikali, tako iskreno in prijazno je odgovarjal na naša vprašanja. Posebno posrečeno pa je bilo na kulturnem večeru sodelovanje litostrojških pevcev, ki so sproščeno in prilagojeno poetovim pesmim dodajali v odmev in inspiracijo lepe ljudske pesmi. Poezija Toneta Kuntnerja in naša ljudska zakladnica imata nekaj skupnega: pri obeh gre za tisto skrivnostno privlačnost in nostalgčno navezanost na domačo zemljo, ki spremlja tosoče Slovencev po vsem svetu. Tudi ta večer se je marsikatero oko orosilo, če ne prej pa na koncu, ko mu je Tone Kuntner v znak prijateljstva podaril še doživeto podano Prešernovo Zdravljico. Tako kot smo ta prvi poletni večer odhajali domov notranje bogatejši, tako upamo, da bomo še večkrat, saj bomo jeseni povabili k nam še druge umetnike.

t. t.

VESTI IZ PROIZVODNE

Človek na dopust — stroj v remont

Ko se začnemo pripravljati na letne dopuste, se navadno ustavijo tudi turbinska kolesa — gonilniki in z njim obratovanje elektrarne za vsakoletni pregled, nujna popravila in morebitno rekonstrukcijo opreme. Poleg rednih periodičnih pregledov se v zadnjem času upravljavci elektrarn vedno pogosteje odločajo za večje rekonstrukcije, posodobljenja, avtomatizacijo itd. turbinске opreme. Na ta način občutno podaljšujejo življensko dobo elektrarne in znižujejo obratovalne stroške (kar pa se pri ceni, ki jo plačuje porabnik za tok, žal, ne pozna).

Taki posegi so včasih povsem preprosti, večkrat pa hudo problematični. Če gre, denimo, samo za pregled in popravilo učinka kavitacije na turbinskem gonilniku, bo delo hitro opravljeno. Težave pa nastanejo, kadar gre za zamenjavo obrabljenih delov, prilagoditev novih obstoječim in podobno, kar vse zahteva običajno demontažo in prevoz opreme v tovarno. Dostikrat se šele pri tem pokažejo napake in potreba po novih delih, ki jih je treba izdelati predvsem hitro.

Priznati moramo, da so take akcije skoraj redno povezane s težavami, ki se začnejo pri dokumentaciji, nadaljujejo skozi tehnologijo in obdelavo, končajo pa komaj pri odpremi.

V upanju, da bo tudi na tem področju prej ali slej prišlo do potrebne organizacijske »rekonstrukcije«, še naprej sprejemamo naročila, sklepamo pogodbe in smo zadovoljni, če nam uspe kljub težavam delo uspešno opraviti.

Ker je letošnje leto še posebej zanimivo, menimo, da ne bo odveč kratka informacija o tem.

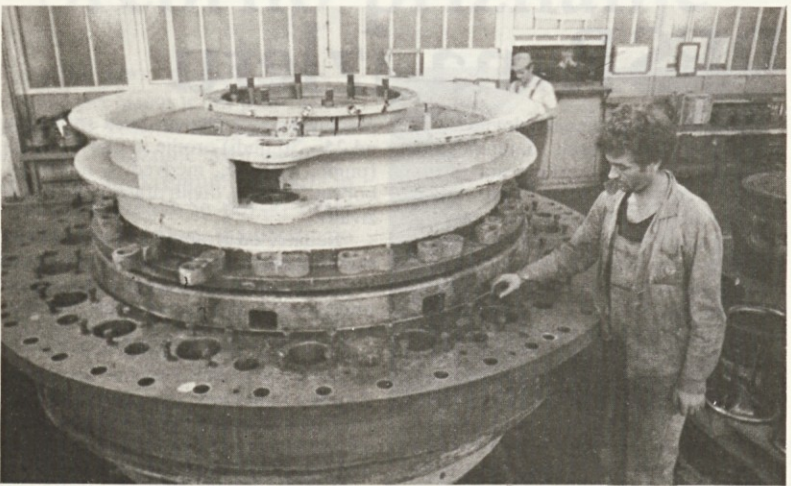

HE Ozalj obratuje že od leta 1952 (Foto: E. L.)

HE OZALJ na Kolpi se je odločila za generalni remont petega agregata, ki brez večjih zastojev obratuje že od leta 1952. Dela morajo biti končana do septembra.

HE GLOBOČICA je letos naročila rekonstrukcijo prvega, drugo leto pa drugega agregata. Z vgraditvijo novega gonilnika pričakujejo tudi večjo moč, z rekonstrukcijo ostale opreme pa ugodnejše pogoje za upravljanje in avtomatizacijo.

HE SAVA-BROD opremlja obe turbini, ki obratujeta že več kot 50 let, z elektronskim regulatorjem MER. Ustrezna rekonstrukcija mora biti končana v oktobru.

Prvič je v generalnem remontu tudi tretja turbina za HE Jajce, ki je šla v pogon 1956 in ima moč 10 MW (Foto: E. L.)

HE JAJCE II — menja gonilnik in izvrši remont vodilnika kot že na dveh agregatih v prejšnjih letih.

HE VINODOL — daje v popravilo še zadnja dva zvonasta zasuna.

HE SENJ — vgrajujejo še drugo peltonovo turbino za tlačno olje in načrtujejo večje popravilo kavitacijskih poškodb na vseh treh regulatorjih tlaka.

HE PERUČICA — revizija regulacije in ostale opreme z namenom dočistitve obsega kasnejših rekonstrukcij.

HE MANOJLOVAC — remont in centriranje turbine I v takem obsegu, kot je bilo izvedeno lani na turbini III.

HE BAJINA BAŠTA in HE RIJEKA — pregled in popravilo gonilnikov, ki ga bo kot vsako leto opravila posebna strokovna ekipa pod vodstvom nadzornika Kelnerja.

HE VEVČE — v rekonstrukciji in obnovi sta dve turbini, od katerih ena bi morala začeti obratovati še v letošnjem letu.

Dela za pridne monterje torej dovolj in priložnosti za kak dinar tudi...

Obisk gradbišč v Iraku

Proti koncu junija sva se z direktorjem tozda Montaža podala v Irak z namenom obiskati naše delavce v Hadithi in Kirkuku, jim razložiti prilagoditev naših internih aktov Druženemu dogovoru glede »zmanjšanja« osebni dohodkov, pregledati pogoje dela ter gotovost montaže, se srečati z nosilci posla in drugimi udeleženci izgradnje dveh, za Irak pomembnih objektov, ugotoviti težave in po možnosti uskladiti posamezne faze dela glede na zahtevane roke.

Pričakovala sva majhne težave pri prihodu v Irak zaradi prilagoditve spremembi temperature. Iz izkušenj namreč vem, da je za marsikoga prehod iz naše »... najvišje dnevne do 25°C« na bližnjevzhodno junijski »toploto« 45°C pravi toplotni udar. Imela pa sva srečo, da je bila v Bagdadu ob 3. uri zjutraj, ko sva prispele, temperatura »le« 25°, kar je dalo slutiti, da je letošnje poletje zamudilo tudi v Iraku. In res, prve dneve je bilo največ 39°C, kasneje je naraslo na 45°C. To pa je že kar poštena vročina!

HE Haditha je ogromno gradbišče, na katerem nas čaka še veliko dela. Naša ekipa je trenutno maloštevilna, smo namreč v nekakšnem zatišju pred viharjem. Konec septembra je predvidena preusmeritev reke Evfrat skozi strojnico, zato so vsa dela usmerjena k temu dogodku. Preusmeritev ali diverzija je potrebna, da bi sovjetski izvajalec lahko dokončal jez na mestu sedanje rečne struge.

V začetku oktobra bo po zagotovilih izvajalca gradbenih del Hidrogradnje možno montirati mostna žerjava v strojnici in prvi predvodilnik. S tem se začne »prava« montaža, istočasno pa je to tudi začetek kritične poti do roka prvega vrtenja prve turbine — junija 1985. Pri usklajevanju medsebojnih rokov z gradbenikom nam že »manjka« mesec dni časa, da bi vsak svoje obveznosti izvršil v planiranem roku. Potrebni bodo obojestranski izjemni napor, da bi mogoče le »našli« ta manjkajoči mesec in se izognili plačilu penalov, ki so izredno visoki. Največji del bremen pri izvršitvi naših obveznosti bo na monterjih, seveda pod pogojem, da bo vsa potrebna oprema pravočasno na gradbišču.

Življenje in delo na gradbišču in v naselju je utečeno. Po vstajanju in zajtrku sledi odhod na gradbišče, kjer bo potrebno najmanj 8 ur vzdržati pri naporu delu ob dviganju živega srebra v termometrih do 45°C in več. Delati se mora z rokami, drugače se lahko opečeš na vročem betonskem železu. Po prihodu z dela delavci komaj čakajo, da pridejo vsak pod svoj tuš in če imajo srečo, da ni zmanjkalo vode, se prijetno osvežijo. K osvežitvi prispevajo svoje tudi klimatske naprave v sobah. Človek niti ne pomisli, da ni najbolj zdravo tako ohlajevanje, pospešeno še s pitjem vode in sokov iz hladilnikov. Zvečer je v navadi, da se malo poklepeta pred hišo s sodelavci in prijatelji ob rahlem vetru, ki deluje kot kalorifer, ker je zrak še vedno topel. Hudomušneži imajo navado pogledati v jasno, zvezdno nebo in »strokovno« ugotoviti: »Jutri bo pa spet en lep dan!« Take napovedi se redno uresničujejo, vsaj od maja do oktobra. Ko se pa tisti nedolžni piš razbesni, nastane prašna nevihta, ko zaradi gostega prahu v zraku ne vidiš pred seboj dalj kot nekaj metrov. Takšne nevihte so v Iraku naš sovražnik številka ena.

Novice o »zmanjšani plači« so delavci sprejeli z razumevanjem. Sami se namreč zavedajo, da je bila ta sprememba nujna ter da moramo vsi skrbeti za našo konkurenčno sposobnost na tujih trgih. Pripravljeni so prevzeti del bremena stabilizacije tudi nase. Tu se je še enkrat izkazala visoka zavest naših »svetovnih potnikov« in lahko so ponosni na njih. Vendar ostajajo osebni dohodki še vedno dovolj stimulativni, tako da smo prepričani, da bodo delavci še vedno radi odhajali na delo v tujino ter se v zelo težkih delovnih razme-

rah trudili, da bi po svojih najboljših močeh prispevali svoj delež k skupnim naporom za dokončanje dela.

Vožnja po iraških cestah v tem letnem času ni preveč prijetna. Tako sva tudi midva komaj čakala, da sva prispele v naselje ČP Kirkuk. Potovanje iz Hadithe v Kirkuk je trajalo več kot 9 ur, z dnevnim postankom v Bagdadu. V jugoslovanskem klubu v Bagdadu smo si privoščili jugoslovansko kosilo z »mešanim na žaru« in pivom Union.

Na poti do Kirkuka smo opazovali neplodne pokrajine ter tudi obdelana polja na področjih, kjer že deluje namakalni sistem. Ni iz trte zviti pregovor: »Voda je življenje«. In v Kirkuku smo tudi mi vključeni v oživljanje neplodnih površin in pridelovanje urana. V velikem namakalnem sistemu je sicer naš delež na treh

črpalnih postajah s tisoč tonami opreme razmeroma majhen, vendar bo naših dvaindvajset črpalk na SS I. in SS III. namočilo precej žejne zemlje.

Delo na teh črpalnih postajah poteka zadovoljivo. Čimprej moramo poslati na gradbišče še nedobavljeno opremo. Konec avgusta je predvideno poskusno obratovanje dveh črpalk z enim tlačnim cevovodom.

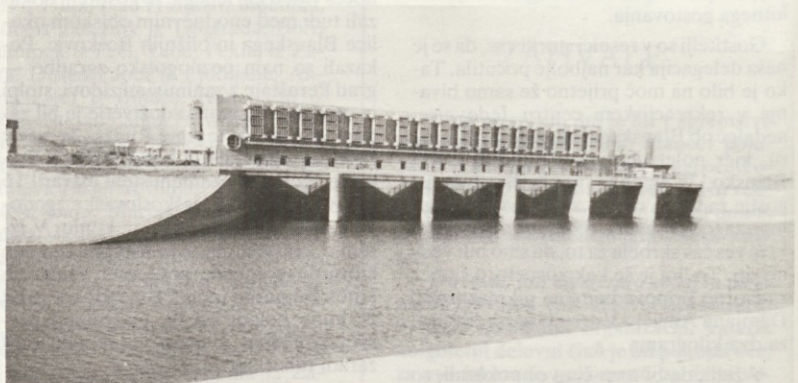
Delovni pogoji v Kirkuku so dobri, saj se glavno delo izvaja v pokriti strojnici, kjer debeli betonski zidovi preprečujejo prodor sončnih žarkov do monterjev. Na spremembo višine osebnih dohodkov so monterji v Kirkuku reagirali enako kot v Hadithi — z razumevanjem.

Kljub vojni, ki bo kmalu »slavila« četrto obletnico, se v Iraku veliko gradi, veliko pa je že zgrajeno: moderno letališče v Bagdadu, prometni objekti, namakalni sistemi, različni vojaški in drugi objekti. Kot kaže, bo v tej prijateljski deželi tudi v prihodnje za nas še dovolj dela.

M. Čepuran

Ni še tako dolgo kar smo objavili zgornjo fotografijo črpalne postaje Kirkus med gradnjo. Kakšna je črpalna postaja danes, pa lahko vidite na spodnji sliki (Foto: H. Bunič)

Nežnejši spol v neposredni proizvodnji

Med 4250 zaposlenimi, kolikor jih dela v naši delovni organizaciji, je le slabih 18 odstotkov žensk. Težko delo in težki pogoji dela so vzrok temu, da delajo v neposredni proizvodnji v glavnem moški. Ženske pa v Litostroju pretežno opravljajo t. i. režijska dela. Zato smo bili še toliko bolj presenečeni, ko smo v tozdu PUM, v istem prostoru-jedrarni, našli kar štiri delavke, ki delajo v neposredni proizvodnji.

Najstarejša med njimi je 51-letna Antonija Mitrovič, ki opravlja delo jedrarke že 31. let. Ona je tudi tista, ki je najmlajši sodelavkam pomagala in jih vpeljala v delo.

Najmlajša med jedrarkami je Boža Ban. Stara je devetnajst let, v Ljubljano oziroma v Litostroj in jedrarno pa je prišla iz Hrvaškega Zagorja pred slabim letom dni. Pravi, da je imela v začetku nekaj težav z delom, ki pa jih je ob pomoči sodelavk in nasvetih Antonije Mitrovič, kmalu premagala. Z delom je, kljub temu, da morajo pogosto delati tudi popoldne, zadovoljna, prav tako pa tudi z zaslužkom.

Želja vseh štirih jedrark je, da bi v delavnici čimprej namestili ventilator, ki jim ga že dalj časa obljublja, saj jih zaradi prahu in slabega zraka že po nekaj urah začne boleti glava.

t. š.

